

Regeringens proposition

1999/2000:45

Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke Prop.
1999/2000:45

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 januari 2000

Göran Persson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas frågan om Sveriges tillträde till ett tilläggsprotokoll till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (tilläggsprotokollet). Propositionen behandlar även vissa bestämmelser (artikel 67–69) i 1990 års tillämpningskonvention till 1985 års Schengenavtal (Schengenkonventionen).

Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer kräver att den dömda personen samtycker till att verkställigheten av påföljden överförs till ett annat land. Tilläggsprotokollet gör det möjligt att i två olika situationer överföra straffverkställigheten utan att den dömda personen har lämnat sitt samtycke. Den ena situationen är när personen har flytt till sitt hemland innan påföljden har verkställts. Den andra är när personen i samband med domen utvisas på grund av brottet. Motsvarande bestämmelser om att samtycke inte krävs när den dömda har flytt till sitt hemland innan påföljden verkställts finns i Schengenkonventionen.

I propositionen föreslås vissa ändringar i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. för att anpassa lagstiftningen till bestämmelserna i tilläggsprotokollet och till nämnda artiklar i Schengenkonventionen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	15
3	Ärendet och dess beredning	18
4	Nuvarande reglering om överförande av straffverkställighet m.m.	18
4.1	Internationella verkställighetslagen	18
4.1.1	Allmänt	18
4.1.2	Överföranden av straffverkställighet enligt överförandekonventionen	19
4.1.3	Överförande av straffverkställighet enligt brottmålsdomskonventionen	20
4.2	Nordiska verkställighetslagen	20
4.3	Annan lagstiftning	21
5	Tilläggsprotokollet	22
5.1	Bakgrund	22
5.2	Tilläggsprotokollets huvudsakliga innehåll	23
6	Schengenkonventionen	25
7	Överväganden och förslag	25
7.1	Sveriges tillträde till tilläggsprotokollet	25
7.2	Ändringar i internationella verkställighetslagen	27
7.2.1	Samtycke från den dömda skall inte krävas i vissa fall	27
7.2.2	Tvångsmedel när den dömda har flytt till Sverige	29
7.2.3	Offentligt biträde m.m.	32
7.2.4	Den dömdes immunitet	33
7.3	Ändringar i den nordiska verkställighetslagen	34
8	Ikraftträdande	36
9	Ekonomiska konsekvenser	36
10	Författningskommentar	37
10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	37
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	43
Bilaga 1	1997 års tilläggsprotokoll till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer	45

Bilaga 2	Utdrag ur 1990 års konvention om tillämpningen av 1985 års Schengenavtal	53
Bilaga 3	Sammanfattning av Ds 1999:23 Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke	54
Bilaga 4	Promemorians lagförslag	55
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanser.....	66
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	67
Bilaga 7	Lagrådets yttrande.....	81
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 januari 2000.....	86

Sören Öman 2018-9-17 17:15

Borttagen: 67

Sören Öman 2018-9-17 17:15

Borttagen: 68

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner 1997 års tilläggsprotokoll till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer,
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, och
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

dels att nuvarande 25 b § skall betecknas 25 g §,

dels att 2, 3, 25, 25 a, den nya 25 g, 26, 27, 34, 34 a, 35 och 41 §§ samt rubrikerna före 25, 26 och 34 a §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken före 5 § skall lyda: ”Verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen”,

dels att det i lagen skall införas sju nya paragrafer, 25 b–25 f, 25 h och 34 b §§, samt före 25 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Haag den 28 maj 1970 undertecknade europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) gäller 4–24, 26 och 28–41 §§, i den mån ej annat anges i förordnandet.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gäller 25 a, 25 b, 34 a, 35 och 37–41 §§.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gäller 25 a, 25 g, 34 a, 35 och 37–41 §§. *Avser förordnandet verkställighet också enligt det i Strasbourg den 18 december 1997 undertecknade tilläggsprotokollet till överförandekonventionen (tilläggsprotokollet) gäller även 25 b–25 f, 25 h och 34 b §§.*

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt artikel 67–69 i den i Schengen den 19 juni 1990 undertecknade tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 (Schengenkonventionen) gäller 25 a §, 25 b § 1, 25 c–25 g, 34 a, 35, 37–39 och

¹ Senaste lydelse 1984:876.

Gäller förordnande enligt 1 § verkställighet enligt annan överenskommelse med främmande stat än som anges i första *eller andra stycket*, meddelar regeringen bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande staten av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25–34 §§ *gäller dock i tillämpliga delar.*

41 §§.

Gäller förordnande enligt 1 § verkställighet enligt annan överenskommelse med främmande stat än som anges i första–*tredje styckena*, meddelar regeringen bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande staten av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25, 25 a, 25 g och 26–34 §§ *skall dock tillämpas.*

3 §²

Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen, även om förordnande som avses i 1 § ej meddelats, för visst fall förordna, att frihetsberövande påföljd som ådömts svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige genom dom eller annat avgörande meddelat av domstol eller annan behörig myndighet i främmande stat får verkställas i Sverige enligt denna lag, eller att verkställighet av frihetsberövande påföljd som här i landet ådömts eller ålagts medborgare eller någon som har hemvist i viss främmande stat, får anförtros myndighet i den främmande staten. Det sistnämnda gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *tredje* stycket motsvarande tillämpning.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *ffjärde* stycket motsvarande tillämpning.

Verkställighet i *Sverige av annan utländsk brottmålsdom*

Verkställighet i Sverige *enligt särskild överenskommelse*

25 §³

Skall enligt förordnande som avses i 2 § *tredje* stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföreläggning ägt rum i främmande stat, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftägande dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

Skall enligt förordnande som avses i 2 § *ffjärde* stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföreläggning ägt rum i främmande stat, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftägande dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

² Senaste lydelse 1991:1144.

³ Senaste lydelse 1984:876.

Skall verkställigheten ske i Sverige utan att ny påföljd bestämts här i landet av domstol eller annan myndighet enligt svensk lag, får verkställighet äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än som enligt svensk lag kunnat följa på brotten. Ådömda böter får verkställas, även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat ådömas enligt svensk lag. Innebär den ådömda påföljden frihetsberövande, gäller bestämmelserna i svensk lag om verkställighet av påföljd av närmast motsvarande art.

Verkställighet i fall som avses i denna paragraf får icke i något fall ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som ådömts i den främmande staten. Vid verkställighet enligt andra stycket skall, i den mån det kan ske och följer av den överenskommelse med främmande stat som är i fråga, den dömda räknas till godo vad han kan ha utstått av påföljden i den främmande staten samt tid varunder han med anledning av brott som avses med påföljden varit anhållen eller häktad i den främmande staten eller här i landet.

*Verkställighet i Sverige enligt
överförandekonventionen*

25 a §⁴

Verkställighet enligt överförandekonventionen av frihetsberövande påföljd som på grund av brottslig gärning har ådömts eller beslutats av domstol i stat som har tillträtt nämnda konvention får ske i Sverige, om

1. den dömda är svensk medborgare eller har hemvist här,
2. den dömda har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige,
3. den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag, och
4. den tid för frihetsberövande som återstod när framställning om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Även om den dömda inte samtycker får verkställighet enligt första stycket ske i Sverige,

1. enligt tilläggsprotokollet i fall som avses i 25 b § 1 eller 2 när den andra staten har tillträtt nämnda protokoll, eller

2. enligt Schengenkonventionen i fall som avses i 25 b § 1 när den andra staten har anslutit sig till konventionen eller slutit avtal om samarbete enligt denna.

Framställning om verkställighet i Sverige görs av behörig myndighet i den främmande staten hos utrikesdepartementet och prövas av regeringen. Regeringen kan också själv göra framställning hos

Framställning om verkställighet i Sverige görs av behörig myndighet i den främmande staten. *Framställningen skall göras hos Utrikesdepartementet och prövas av regeringen. I fall som avses i*

⁴ Senaste lydelse 1984:876.

främmande stat om att verkställigheten skall ske i Sverige.

första stycket kan regeringen också själv göra framställning hos främmande stat om att verkställigheten skall ske i Sverige.

Prop. 1999/2000:45

25 b §

Verkställighet enligt 25 a § andra stycket får ske endast

1. om den dömden genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden, om denna har dömts ut genom en dom som vunnit laga kraft i den andra staten, eller

2. om domen angående påföljden, eller ett administrativt beslut till följd av denna dom, innehåller ett förordnande att den dömden skall utvisas från den stat där domen meddelats eller annars inte får vistas i den staten efter det att han försatts på fri fot.

25 c §

I fall som avses i 25 b § 1 och som kan föranleda en framställning om överförande av verkställighet får den dömden, på begäran av behörig myndighet i den andra staten, häktas om det finns risk för att han avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden. Beslut om häktning kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

Beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 25 f §. Av bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje styckena, 9–17 §§, 20 § första stycket 2, 22 §

första stycket och 24 §.

En ny förhandling om häktning skall, om den dömde begär det, hållas senast två dagar efter det att en sådan begäran har kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

25 d §

Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömde enligt 25 c § men syftet därmed kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får sådant tvångsmedel beslutas. För det gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 25 f §. Av bestämmelserna i 25 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första och andra styckena och 9 §.

25 e §

Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten skall också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit

berövad friheten här i landet med stöd av 25 c § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömda skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Regeringen får vid prövningen av en framställning om överförande av verkställighet häva ett beslut som meddelats enligt 25 c eller 25 d §. Även chefen för Justitiedepartementet får i brådskande fall häva ett sådant beslut.

25 f §

I fall som avses i 25 b § 1 skall offentligt biträde förordnas för den dömda, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av den departementstjänsteman som regeringen utser.

Beslut om offentligt biträde eller om ersättning till denne överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

25 b §⁵

Skall verkställighet enligt överförandekonventionen ske i Sverige av frihetsberövande påföljd, kan regeringen efter omständigheterna antingen

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige, eller

2. överlämna åt Riksåklagaren att göra ansökan hos rätten om att ny påföljd skall bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning.

Vid verkställighet enligt denna paragraf tillämpas 24 § första och andra styckena.

I fall som avses i första stycket 1 gäller i tillämpliga delar 25 § andra och tredje styckena.

I fall som avses i första stycket 2 gäller i tillämpliga delar 9 §, 10 §

25 g §

Skall verkställighet enligt överförandekonventionen och, i förekommande fall, tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen ske i Sverige av en frihetsberövande påföljd, kan regeringen efter omständigheterna antingen

I fall som avses i första stycket 2 gäller i tillämpliga delar 9 §, 10 §

⁵ Senaste lydelse 1984:876.

andra stycket samt 11–13 och 15 §§. Påföljden får inte bestämmas till enbart böter. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller 24 och 25 kap. rättegångsbalken.

andra stycket samt 11–13 och 15 §§. Påföljden får inte bestämmas till enbart böter. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller 24 och 25 kap. rättegångsbalken, *om inte annat följer av 25 c § eller 25 d §.*

25 h §

Skall verkställighet ske i Sverige enligt 25 b § 2 tillämpas 23 §.

Verkställighet utomlands *av svensk brottmålsdom.*

Verkställighet utomlands *enligt brottmålsdomskonventionen m.m.*

Allmänna bestämmelser

26 §⁶

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd enligt förordnande som avses i 2 § första eller *tredje* stycket upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som regeringen bestämmer. Om det föreligger särskilda skäl, får en myndighet som här avses med eget yttrande överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1–8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd enligt förordnande som avses i 2 § första eller *fjärde* stycket upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som regeringen bestämmer. Om det föreligger särskilda skäl, får en myndighet som här avses med eget yttrande överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1–8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Framställning om verkställighet av frihetsberövande påföljd får ej göras, om den dömde är svensk medborgare och själv motsätter sig åtgärden. Uppkommer fråga om verkställighet av frihetsberövande påföljd som ådömts eller ålagts annan än svensk medborgare, skall Statens invandrarverk höras, om icke den dömde samtycker till åtgärden. Avstyrker Invandrarverket att framställning göres, underställes ärendet regeringen för avgörande.

Har regeringen enligt 3 § förordnat att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros myndighet i främmande stat, ombesörjer Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till

⁶ Senaste lydelse 1993:205.

rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen att framställning om verkställighet görs i den främmande staten.

Prop. 1999/2000:45

27 §⁷

I mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd skall offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Beslut om offentligt biträde eller om ersättning till denne överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

34 §⁸

På begäran av behörig myndighet i främmande stat, i vilken efter framställning enligt 26 § verkställighet skall ske av påföljd som ådömts någon vilken vid överförandet till den främmande staten var berövad friheten, kan regeringen medge att den dömde, utan hinder av tillämpliga bestämmelser i artikel 9 i brottmålsdomskonventionen eller motsvarande bestämmelser i annan överenskommelse som Sverige ingått med den främmande staten eller av utfästelse som avses i 33 §, får åtalas, dömas eller berövas friheten i den främmande staten för verkställighet av påföljd eller tvångsåtgärd eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet med anledning av brott som begåtts före hans överförande till den främmande staten och som ej omfattas av framställningen om verkställighet. Sådant medgivande får lämnas endast om utlämning för brottet kunnat lagligen äga rum eller om utlämning skulle ha varit utesluten endast på grund av straffets längd.

Framgår av handlingarna i ärendet att medgivande *icke* kan lagligen lämnas, skall begäran omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen, om *det begäres av* den som avses med framställningen. Finner högsta domstolen att hinder möter, får medgivande *ej* lämnas.

Verkställighet enligt överförandekonventionen

Framgår *det* av handlingarna i ärendet att medgivande *inte* kan lagligen lämnas, skall begäran omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av Högsta domstolen, om *inte* den som avses med framställningen *har samtyckt till denna*. Finner Högsta domstolen att hinder möter, får medgivande *av regeringen inte* lämnas.

Verkställighet *utomlands* enligt överförandekonventionen

34 a §⁹

Fråga om verkställighet enligt överförandekonventionen i främmande stat av här i landet ådömd påföljd upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verk-

Fråga om verkställighet enligt överförandekonventionen *och, i förekommande fall, tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen*, i främmande stat av här i landet

⁷ Senaste lydelse 1996:1636.

⁸ Senaste lydelse 1984:876.

⁹ Senaste lydelse 1996:1636.

ställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen. Framställning om sådan verkställighet får inte göras, om med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Fråga om verkställighet enligt första stycket på begäran av främmande stat prövas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket.

Kriminalvårdsstyrelsen eller Socialstyrelsen får, om det föreligger särskilda skäl, med eget yttrande överlämna ett ärende om verkställighet till regeringen för avgörande.

I fall som avses i denna paragraf gäller 27–29 och 33 §§ i tillämpliga delar.

Ådömd påföljd upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen. Framställning om sådan verkställighet får inte göras, om med motsvarande tillämpning av 25 a § första *och andra* styckena hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Fråga om verkställighet *enligt överförandekonventionen* enligt första stycket på begäran av främmande stat prövas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket.

34 b §

Har den dömda utvisats på grund av brottet och överförs från Sverige till en annan stat med tillämpning av överförandekonventionen och tilläggsprotokollet i de fall som motsvaras av 25 b § 2 tillämpas bestämmelserna i 34 §.

35 §

Laga domstol i mål eller ärende som avses i denna lag är Stockholms tingsrätt.

Laga domstol i mål eller ärende som avses i denna lag är Stockholms tingsrätt, *om inte annat följer av 25 c, 25 d, 25 f och 27 §§.*

41 §¹⁰

Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag eller i anslutning till lagen meddelade tillämpningsföreskrifter föres hos regeringen genom besvär.

Kriminalvårdsstyrelsens eller Socialstyrelsens beslut enligt denna lag eller i anslutning till lagen meddelade tillämpningsföreskrifter överklagas till regeringen om inte annat följer av 27 §.

¹⁰ Senaste lydelse 1984:876.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

dels att 36 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 5 a–5 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

Om den dömden genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av ett frihetsstraff och fallet kan förleda en framställning om överförande av verkställighet, får den dömden, på begäran av behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge, häktas om det finns risk för att han avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden. Beslut om häktning kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

Beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 36 §. Av bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje styckena, 9–17 §§, 20 § första stycket 2, 22 § första stycket och 24 §.

En ny förhandling om häktning skall, om den dömden begär det, hållas senast två dagar efter det att en sådan begäran har kommit in till rätten. En förhandling behö-

ver dock inte hållas tidigare än efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

5 b §

Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömden enligt 5 a § men syftet därmed kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får sådant tvångsmedel beslutas. För det gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 36 §. Av bestämmelserna i 25 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första och andra styckena och 9 §

5 c §

Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömden anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten skall också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömden har varit berövad friheten här i landet med stöd av 5 a § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömden skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra

staten.

Den tid som den dömda har varit berövad friheten enligt 5 a § skall enligt bestämmelserna i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid avräknas från det straff som skall verkställas.

36 §¹

I mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd skall offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Första stycket gäller även i mål och ärenden som avses i 5 a och 5 b §§.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 1996:1631.

3 Ärendet och dess beredning

I promemorian Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke (Ds 1999:23) föreslås att Sverige tillträder ett tilläggsprotokoll till överförandekonventionen. I promemorian föreslås även ändringar i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. för att anpassa lagstiftningen till tilläggsprotokollet och artikel 67–69 i Schengenkonventionen. Konventionstexten i engelsk version med en översättning till svenska finns i *bilaga 1*. Ett utdrag ur Schengenkonventionen, artikel 67–69 finns i *bilaga 2*. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 3*. De lagförslag som lades fram i promemorian finns i *bilaga 4*. Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju1999/3054).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 november 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Lagrådet har i huvudsak godtagit förslagen men föreslagit en del justeringar i lagtexten, främst vad avser bestämmelserna om tvångsmedel. Regeringen har på alla punkter utom en följt Lagrådets förslag. Regeringen återkommer till Lagrådets synpunkter i författningskommentaren.

4 Nuvarande reglering om överförande av straffverkställighet m.m.

4.1 Internationella verkställighetslagen

4.1.1 Allmänt

Lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL) tillkom i samband med Sveriges tillträde till Europarådets konvention om brottmålsdoms internationella rättsverkningar från 1970 (brottmålsdomskonventionen; prop. 1972:98, JuU 1972:16). En närmare redogörelse för brottmålsdomskonventionens bestämmelser finns i prop. 1972:98 (s. 20–22). I samband med att Sverige tillträdde Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gjordes ett flertal ändringar i IVL (prop. 1983/84:197, JuU 1984/85:1). Överförandekonventionens bestämmelser redovisas i prop. 1983/84:197 (s. 40–43). IVL kompletteras av förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

IVL innebär att Sverige efter överenskommelse med en annan stat och under vissa förutsättningar kan åta sig att här i landet verkställa en ut-

ländsk brottmålsdom. På motsvarande sätt kan en annan stat verkställa en svensk brottmålsdom.

Visserligen kräver IVL inte att det finns en generell överenskommelse med den andra staten för att straffverkställigheten skall kunna överföras, men IVL tar främst sikte på samarbete med de stater som tillträtt brottmålsdoms- eller överförandekonventionen eller som Sverige träffat ett bilateralt avtal med, t.ex. Thailand.

Överförande av straffverkställighet enligt IVL:s allmänna bestämmelser omfattar, liksom de bestämmelser som anknyter till brottmålsdomskonventionen, frihetsberövande påföljder, böter eller förverkande. Överförande enligt lagens bestämmelser som anknyter till överförandekonventionen gäller enbart frihetsberövande påföljder.

4.1.2 Överföranden av straffverkställighet enligt överförandekonventionen

Framställning om överförande av straffverkställighet kan göras av såväl den stat i vilken påföljden har meddelats (domslandet) som den stat som vill överta verkställigheten (verkställighetslandet). Eftersom överförandekonventionen inte tvingar staterna att överföra verkställigheten uppställs endast vissa förutsättningar för överförandet och riktlinjer för förfarandet.

En första förutsättning för att verkställighet skall få ske i Sverige är enligt 25 a § första stycket IVL att den dömda är svensk medborgare eller har hemvist här. I en förklaring till överförandekonventionen har Sverige angett att med svensk medborgare likställs medborgare i annat nordiskt land eller utomnordisk medborgare med hemvist i Sverige eller annat nordiskt land. Vidare krävs enligt samma bestämmelse att den dömda har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige, att den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag samt att den tid för frihetsberövande som återstår när framställning om verkställighet kommer in uppgår till sex månader om inte särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige. Några ytterligare krav ställs inte upp i IVL.

Om verkställighet skall ske i Sverige, kan regeringen enligt 25 b § IVL antingen själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige eller överlämna åt Riksåklagaren att hos rätten ansöka om att den skall bestämma en ny påföljd enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning. I de fall rätten skall bestämma ny påföljd hänvisas till de bestämmelser som gäller i IVL när en verkställighet skall överföras enligt brottmålsdomskonventionen, då omvandling av påföljd alltid skall ske. Verkställigheten i Sverige sker enligt svenska regler, men den upphör om den andra staten bl.a. beviljar nåd eller amnesti eller tar upp domen till ny prövning.

Fråga om verkställighet i annan stat av här i landet ådömd påföljd tas upp av Kriminalvårdsstyrelsen enligt 34 a § IVL eller, i fråga om överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen. Framställning om verkställighet i annan stat av här i landet ådömd påföljd får inte göras, om det kan antas att det finns hinder mot verkställighet i den andra staten, t.ex. att den dömda inte samtycker till att verkställigheten överförs till den staten.

4.1.3 Överförande av straffverkställighet enligt brottmålsdomskonventionen

Överförande av verkställighet enligt överförandekonventionen skiljer sig högst väsentligt från ett överförande enligt brottmålsdomskonventionen.

Som har nämnts ovan uppställs endast vissa riktlinjer för att överförande skall kunna ske enligt överförandekonventionen, eftersom en konventionsstat inte är tvungen att medge en framställning. När det gäller brottmålsdomskonventionen är det annorlunda. En anmodad stat är i princip förpliktad att överta verkställigheten efter en framställning. Vidare kan en framställning göras endast av domslandet. Innan verkställighet förs över till Sverige får det inte finnas något av de hinder som uppräknas 5 § IVL. I annat fall måste framställningen avslås. Därutöver finns ett flertal omständigheter angivna i 6 och 7 §§ IVL som kan utgöra grund för avslag. Som tidigare har nämnts kan överförande enligt överförandekonventionen avse endast frihetsberövande påföljder, medan överförande enligt brottmålsdomskonventionen kan avse även böter och förverkande.

Vidare omgärdas brottmålsdomskonventionen av en detaljerad reglering beträffande förfarandet, från det att framställningen ges in till dess att verkställigheten faktiskt överförs. Om inte framställningen avslås omgående, inleds ett domstolsförfarande där domstolen först avgör om hinder mot överförande av verkställighet finns och, om så inte är fallet, meddelar en ny påföljd för den dömda. Möjligheter till användning av tvångsmedel enligt 24 och 25 kap. rättegångsbalken finns. Även utevarodomar kan överföras.

Med hänsyn till att den dömdes samtycke inte är något krav för att verkställighet skall få ske i Sverige finns vissa immunitetsregler som innebär att den dömda t.ex. inte får lagföras i Sverige för annan brottslighet som har begåtts före överförandet.

En framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat görs av Kriminalvårdsstyrelsen såvitt gäller frihetsberövande påföljder.

Överföranden av straffverkställigheter enligt brottmålsdomskonventionen förekommer mycket sällan, vilket till största delen torde bero på att endast ett fåtal stater har tillträtt konventionen (se även avsnitt 5.1).

4.2 Nordiska verkställighetslagen

Inom Norden är det möjligt att verkställa domar och beslut i brottmål i en annan nordiskt stat än i domslandet. Det sker med stöd av enhetlig lagstiftning i de nordiska länderna. De svenska reglerna finns i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (NVL) vars bestämmelser gäller i stället för bestämmelserna i IVL.

Verkställighet av frihetsstraff kan på begäran av domslandet ske i Sverige om den dömda är svensk medborgare eller om denne har hemvist här. Domen kan också verkställas i Sverige om den dömda uppehåller sig här, om det med hänsyn till omständigheterna anses lämpligast (5 § och 8 § andra stycket NVL). Den dömdes samtycke är inget krav. Bifalls

framställningen om verkställighet av ett frihetsberövande straff omvandlas straffet till fängelse på lika lång tid (6 § NVL). Straffet verkställs därefter som om straffet hade ådömts genom en svensk lagakraftvunnen dom. Framställningen prövas av Kriminalvårdsstyrelsen, som även tar ställning till om framställning skall göras till ett annat nordiskt land beträffande överförande av ett svenskt fängelsestraff.

Det nordiska samarbetet omfattar även verkställighet av förverkande och böter samt anordnande av övervakning för de personer som har dömts till villkorlig dom, skyddstillsyn eller för de som blivit villkorligt frigivna.

4.3 Annan lagstiftning

Bestämmelserna om överförande av straffverkställighet bör också ses i ljuset av bestämmelserna om utlämning, som också kan användas för att straff skall kunna verkställas i ett annat land än där den dömda befinner sig. En person som har ådömts en frihetsberövande påföljd (i utomnordiska ärenden minst fyra månader) i en annan stat men som befinner sig i Sverige kan under vissa förutsättningar utlämnas till den andra staten för verkställighet av påföljden. Bestämmelser om utlämning finns i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen). Särskild lagstiftning finns beträffande utlämning mellan de nordiska länderna.

Enligt utlämningslagen får en svensk medborgare inte utlämnas. Omständigheter hänförliga till gärningen som sådan och till den dömda personligen skall beaktas vid en prövning om utlämning skall ske.

Inom EU har det utarbetats två konventioner som tar sikte på att underlätta utlämning mellan medlemsstaterna (1995 års konvention om förenklat utlämningsförfarande och 1996 års konvention om utlämning). Sverige har tillträtt 1995 års konvention, men inte den andra.

5 Tilläggsprotokollet

5.1 Bakgrund

När brottmålsdomskonventionen trädde i kraft var förväntningarna stora, inte minst från svenskt håll. Fram till i dag har, förutom Sverige, endast Cypern, Danmark, Island, Litauen, Nederländerna, Norge, Spanien, Turkiet och Österrike tillträtt konventionen. När det gäller de nordiska länderna sker samarbetet i de frågor som omfattas av konventionen enligt den gemensamma nordiska lagstiftningen som för Sveriges del finns i NVL. Konventionen har av bl.a. denna anledning tillämpats sparsamt i Sverige. Flera skäl har anförts till varför så få stater har tillträtt brottmålsdomskonvention. Vissa stater har anfört att konventionen föreskriver en komplicerad procedur som förutsätter ett omfattande internt lagstiftningsarbete. Andra stater har hävdade att konstitutionella skäl lägger hinder i vägen.

När Europarådet inledde arbetet på överförandekonventionen uttryckte Sverige en viss tveksamhet, bl.a. med hänsyn till den olägenhet som det kan tänkas innebära att ha två konventioner som i huvudsak reglerar samma förhållanden. Andra stater menade emellertid att en ny och annorlunda uppbyggd konvention skulle öka förutsättningarna att få till stånd ett fungerande samarbete mellan europarådsstaterna på det aktuella området. Mot bakgrund av bl.a. detta utarbetades överförandekonventionen.

Syftet med överförandekonventionen är att öka möjligheterna för att överföra verkställigheten avseende personer som dömts i ett annat land än sitt hemland genom att erbjuda en enkel och lättillämplig ordning för en sådan procedur. Tanken är även att utöka samarbetet till stater utanför Europarådet genom att göra det möjligt för dessa stater att ansluta sig till konventionen; ett arbete som Europarådet bedriver aktivt.

Sverige ratificerade överförandekonventionen 1985. I stort sett samtliga medlemsstater i Europarådet har tillträtt konventionen. Vidare har flera andra stater, däribland USA, Kanada och Israel, anslutit sig till konventionen. Samarbetet på detta område har också ökat sedan konventionens ikraftträdande.

I förarbetena till ändringarna i IVL med anledning av tillträdet till överförandekonventionen uppgavs att konventionen hade fått en annan utformning än vad Sverige hade önskat. Detta gällde framför allt det obligatoriska kravet på samtycke från den dömda som en förutsättning för att verkställigheten skulle överföras. Under förhandlingarna hade Sverige hävdade att det, åtminstone vad gäller utländska personer som hade utvisats i samband med fängelsedom, skulle vara en fördel om verkställigheten kunde föras över oberoende av samtycke. Sveriges synpunkter vann dock inte något gehör i förhandlingarna (se prop. 1983/84:197 s. 46). Justitieutskottet angav också i sitt betänkande att det onekligen hade varit en fördel om verkställigheten kunnat överföras oberoende av samtycke i dessa fall och utskottet utgick i från att Sverige i det fortsatta internationella arbetet på området skulle söka få de svenska

intressena tillgodosedda (se JuU 1984/85:1 s. 9). Denna ståndpunkt har också framförts senare (se t.ex. JuU 1993/94:2 s. 16).

I den expertkommitté i Europarådet som ser över tillämpningen av de europeiska konventionerna på det straffrättsliga området (PC-OC; Committee of Experts on the Operation of European Conventions in the Penal Field) har Sverige efter överförandekonventionens ikraftträdande på nytt tagit upp frågan om det är rimligt att kräva samtycke av den dömda personen i alla situationer. De fortsatta diskussionerna resulterade, med anledning av det svenska initiativet, i att expertkommittén ansåg att frågan om det obligatoriska samtycket från den dömda borde lösas. En tanke var inledningsvis att frågorna skulle lösas med hjälp av brottmålsdomskonventionen med hänsyn till att överförande enligt denna konvention inte kräver samtycke, men eftersom förfarandet enligt brottmålsdomskonventionen är komplicerat samt att långt i från alla europarådsstater hade tillträtt konventionen ansågs den bästa lösningen vara att reglera frågorna i ett tilläggsprotokoll till överförandekonventionen.

5.2 Tilläggsprotokollets huvudsakliga innehåll

Protokollet reglerar endast två situationer där samtycke från den dömda inte krävs för att verkställigheten skall kunna överföras. I det första fallet har den dömda, innan verkställigheten fullgjorts, flytt till sitt hemland. Det andra fallet reglerar den situationen där den dömda i samband med domen utvisas eller motsvarande åtgärd beslutas på grund av brottet. Till konventionen har utarbetats en förklaranderapport.

Tilläggsprotokollet innehåller endast nio artiklar. Syftet med tilläggsprotokollet anges i ingressen vara att underlätta tillämpningen av överförandekonventionen, vars mål är att främja rättvisan och den dömdes återanpassning till samhället.

I *artikel 1* finns vissa allmänna tolkningsbestämmelser. För att försäkra sig om att protokollet och överförandekonventionen tolkas enhetligt anges i den första punkten att protokollet skall tolkas i konventionens anda. I den andra punkten anges vidare att bestämmelserna i överförandekonventionen skall vara tillämpliga i den utsträckning som de är förenliga med bestämmelserna i protokollet. Bestämmelserna i protokollet har således företräde vid en eventuell konflikt.

Den första situationen där överförande av verkställighet kan ske utan samtycke regleras i *artikel 2 (flyktfallet)*. Den första punkten anger förutsättningarna. Den person som kan bli aktuell för ett överförande skall vara medborgare i en konventionsstat, men ha ådömts en påföljd, som vunnit laga kraft, i en annan konventionsstat. Vidare förutsätts att personen i fråga försöker undvika att påföljden börjar verkställas, eller fortsätter att verkställas, genom att fly till den stat där han eller hon är medborgare. Är dessa villkor uppfyllda kan domslandet begära att verkställighetslandet tar över verkställigheten av påföljden. Någon skyldighet för den sistnämnda staten att bifalla en sådan begäran finns inte utan den staten får ta över verkställigheten. Av tredje punkten framgår att samtycke från den dömda inte krävs när verkställigheten överförs.

Innan domslandet överlämnar en komplett framställning om överförande eller verkställighetslandet fattar beslut i frågan kan den förstnämnda staten enligt den andra punkten begära att verkställighetslandet anhåller eller häktar eller på annat sätt ser till att personen i fråga stannar kvar i den staten till dess en framställning gjorts eller ett beslut om överförande har fattats. Den sista meningen i den andra punkten anger att den dömde inte skall i straffrättsligt hänseende försättas i sämre läge på grund av den tid han suttit frihetsberövad med stöd av denna bestämmelse. Den viktigaste aspekten av detta krav torde vara att den tid som personen har varit frihetsberövad skall avräknas från den tid som han eller hon skall avtjäna.

I *artikel 3* regleras den andra situationen när verkställigheten kan överföras utan den dömdes samtycke (*utvisningsfallet*). I den första punkten anges de grundläggande förutsättningarna. Överförande kan ske utan den dömdes samtycke när han eller hon utöver den frihetsberövande påföljden utvisas eller avvisas på grund av brottet antingen i brottmålsdomen eller i anslutning till brottmålsdomen i ett administrativt beslut. Samma sak gäller när beslutets innebörd är att den dömde inte längre får stanna kvar i domslandet när han eller hon frigives. I dessa situationer kan domslandet göra en framställning om att överförande skall ske. I artikelns andra punkt fastställs att verkställighetslandet inte skall bifalla en framställning innan landet i fråga har beaktat den dömdes uppfattning om överförande. Domslandet skall enligt den tredje punkten förse verkställighetslandet med en förklaring innehållande den dömdes uppfattning om överförandet samt en kopia av utvisnings- eller avvisningsbeslutet eller något annat beslut som innebär att den dömde inte får stanna kvar i domslandet efter frigivningen. Med hänsyn till att ett överförande sker mot den dömdes vilja finns i fjärde punkten en immunitetsregel. Den innebär att den dömde inte får lagföras, anhållas, häktas eller berövas friheten för verkställighet av påföljd eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet för brott som den dömde har begått innan han eller hon överfördes till hemlandet och som inte avser den dom som verkställigheten gäller. Den dömdes frihet får inskränkas på ovan angivet sätt, om domslandet godkänner detta eller den dömde har möjlighet att lämna verkställighetslandets territorium men inte gör detta inom 45 dagar efter det att han eller hon slutgiltigt försatts på fri fot eller om han eller hon återvänder till verkställighetslandet efter att ha lämnat det. Ett godkännande skall lämnas först efter det att domslandet har tagit del av all tillgänglig dokumentation i frågan och om gärningen utgör ett utlämningsbart brott enligt domslandets lagstiftning eller om utlämning skulle vara utesluten endast på grund av straffets längd. I den femte punkten anges att oavsett vad som sägs i den fjärde punkten kan verkställighetslandet vidta nödvändiga åtgärder, även i den dömdes frånvaro, för att förhindra att preskription av brott inträder. I den sjätte punkten ges avtalsstat en möjlighet att reservera sig, dvs. förklara att den staten inte kommer att överta straffverkställigheter enligt denna artikel.

Artikel 4 reglerar undertecknande och protokollets ikraftträdande. Enligt *artikel 5* kan de stater som anslutit sig till överförandekonventionen även ansluta sig till protokollet efter det att protokollet trätt i kraft. I *artikel 6* finns bestämmelser om territoriell tillämpning. Enligt *artikel 7* är tilläggsprotokollet tillämpligt även på straff som dömts ut innan proto-

kollet trätt i kraft. *Artikel 8* och *9* reglerar uppsägning respektive under rättelser.

Prop. 1999/2000:45

6 Schengenkonventionen

Bestämmelserna i Schengenkonventionen, *artikel 67–69*, om överförande av verkställighet av brottmålsdom är avsedda att komplettera överförandekonventionen (*artikel 67*).

Bestämmelserna reglerar endast en situation där samtycke från den dömda inte skall vara ett krav för att verkställigheten av brottmålsdomen skall kunna överföras. Situationen, som regleras i *artikel 68*, är densamma som regleras i *artikel 2* i tilläggsprotokollet, dvs. flykttfallet. Om en medborgare i en stat, som har ådömts en frihetsberövande påföljd i annan stat, genom att fly till sitt hemland, undandrar sig verkställigheten av den frihetsberövande påföljden, kan straffverkställigheten överföras till den dömdes hemland utan den dömdes samtycke (*artikel 68.1* och *artikel 69*). I likhet med *artikel 2.2* i tilläggsprotokollet kan domslandet begära av den stat där den dömda befinner sig att den staten säkerställer den dömdes närvaro i den staten till dess ett beslut har fattats avseende framställningen (*artikel 68.2*).

De övriga bestämmelserna i överförandekonventionen som inte avser krav på samtycke skall gälla i tillämpliga delar (*artikel 69*).

7 Överväganden och förslag

7.1 Sveriges tillträde till tilläggsprotokollet

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner tilläggsprotokollet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Brottsligheten blir mer internationell och brott begås allt oftare i någon annan stat än den där gärningsmannen har sin hemvist. Människor har blivit allt rörligare. Kommunikationerna har blivit enklare och snabbare. Gränserna mellan EU-staterna är på väg att försvinna och ju fler stater som blir medlemmar i EU desto större blir det gränslösa området. Detta återspeglas också i det antal svenskar som är frihetsberövade utomlands samt det antal utländska medborgare som är intagna i svenska fängelser och som inte har hemvist i Sverige. Antalen har ökat med åren och inget talar för en minskning. I ett sådant perspektiv är det enligt regeringens uppfattning viktigt att utveckla och förbättra det internationella rättsliga samarbetet, bl.a. genom att göra det möjligt för dömda personer att verkställa påföljden i sitt hemland.

Brottmålsdomskonvention har inte vunnit någon bred anslutning. Konventionen ställer upp åtskilliga krav för att överförande skall kunna ske.

Förfarandet med domstolsprövning är onödigt komplicerat. En annan nackdel är att endast domslandet kan göra en framställning. Konventionen tillämpas också mycket sällan. Även om ytterligare stater har tillträtt konventionen under 1990-talet torde den även framdeles tillämpas sparsamt.

Överförandekonventionen medförde en avsevärd förbättring av möjligheterna att överföra dömda personer. Visserligen är den begränsad till frihetsberövande påföljder, men det är just beträffande dessa påföljder det största behovet finns. I stort sett alla europarådsstater har tillträtt konventionen och flera andra stater har anslutit sig. Överförandekonventionen, vars huvudsyften är att främja rättvisan och den dömdes återanpassning till ett normalt liv, ger endast vissa riktlinjer för när en dömd person skall kunna överföras. Detta har ansetts vara tillräckligt, eftersom staterna inte är skyldiga att bifalla en framställning. Överförandekonventionen har därför blivit mer flexibel än sin föregångare. Vissa grundläggande krav ställs emellertid upp, t.ex. den dömdes samtycke. Förfarandet är betydligt enklare i jämförelse med brottmålsdomskonventionen. En annan fördel med överförandekonventionen är att även verkställighetslandet kan göra en framställning om överförande.

Samtycke från den dömda är således ett av de grundläggande kraven i överförandekonventionen. Det främsta argumentet för detta är att ett överförande utan den dömdes samtycke skulle få en motsatt effekt när det gäller den dömdes återanpassning till ett laglydigt liv.

Under förhandlingarna om överförandekonventionen framfördes från svensk sida att samtycke från den dömda inte borde vara ovillkorligt i alla situationer. Som exempel angavs utländska intagna som utöver fängelse även utvisats på grund av brottet. Sverige påpekade att i dessa fall skulle det vara en fördel för den dömdes återanpassning om straffverkställigheten kunde överföras trots bristen på samtycke. Denna ståndpunkt vann emellertid inte gehör, utan kravet på samtycke kom att bli generellt.

Justitiekommittén delade i sitt av riksdagen godkända betänkande i samband med tillträdet till överförandekonventionen den svenska ståndpunkten som framförts under förhandlingarna (se JuU 1984/85:1 s. 9). Denna ståndpunkt har också framförts senare (se t.ex. JuU 1993/94:2 s. 16).

I de fortsatta diskussioner som skett inom Europarådet och dess expertkommitté, PC-OC, har Sverige konsekvent drivit denna linje och tagit initiativet till en saklig ändring i konventionens generella krav på samtycke från den dömda. Sverige har sålunda varit en av de pådrivande staterna för att överförande av dömda personer skall kunna ske i vissa fall även om den dömda inte har samtyckt till åtgärden.

Tilläggsprotokollet tar upp två situationer där samtycke från den dömda inte skall vara ett krav för att verkställigheten skall kunna ske i hans eller hennes hemland. När det gäller flyktfallet torde det främsta skälet till att samtycke inte skall krävas vara att den dömda annars kan slippa undan ett straff som han eller hon skall avtjäna, eftersom de flesta stater liksom Sverige inte utlämnar sina egna medborgare. Beträffande utvisningsfallet torde den dömdes sociala återanpassning bäst ske i det land där han eller hon skall vistas efter villkorlig frigivning.

Tilläggsprotokollet kommer att öka möjligheterna att överföra straffverkställigheter. Det ger också ett ökat utrymme för Sverige att överföra

personer, som här har dömts till rättspsykiatrisk vård, till sina hemländer för fortsatt vård i form av verkställighet av brottspåföljd. Regeringen anser att protokollet utgör ett led i det arbete som finns att bredda och fördjupa det rättsliga samarbetet på det internationella planet; en strävan som Sverige tar aktiv del i. Regeringen föreslår därför att riksdagen godkänner tilläggsprotokollet.

7.2 Ändringar i internationella verkställighetslagen

7.2.1 Samtycke från den dömda skall inte krävas i vissa fall

Regeringens förslag: I lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom skall det införas bestämmelser som innebär att verkställighet av en frihetsberövande påföljd får ske i Sverige utan den dömdes samtycke när

1. den dömda personen har flytt till Sverige innan påföljden verkställts, eller
2. den dömda i samband med domen utvisas på grund av brottet eller på något annat sätt förbjuds att stanna kvar i den andra staten efter det att han eller hon har försatts på fri fot.

På motsvarande sätt skall Sverige i de fall som anges ovan kunna göra en framställning om att verkställigheten av en frihetsberövande påföljd som har ådömts i Sverige överförs till en annan stat.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Länsrätten i Stockholms län* har ifrågasatt om inte Kriminalvårdsstyrelsen respektive Socialstyrelsen borde vara den första instans som prövar en framställning från en annan stat om överförande av verkställighet till Sverige. Länsrätten menar att härigenom skulle processen bättre överensstämma med den ordning som gäller då Kriminalvårdsstyrelsen eller Socialstyrelsen prövar frågan om överförande av en här i landet ådömd påföljd till en annan stat.

Skälen för regeringens förslag: I tilläggsprotokollet regleras två fall där samtycke inte längre kommer att krävas från den dömda vid överförande av verkställighet. I Schengenkonventionen regleras ett fall där samtycke från den dömda inte krävs.

Det första fallet avser *flyktfallet*. Situationen är den att en svensk medborgare eller en person med hemvist i Sverige ådöms en frihetsberövande påföljd i den andra staten. Efter det att domen vunnit laga kraft flyr personen till Sverige för att undvika att påföljden verkställs i den andra staten. Eftersom den dömda inte befinner sig på domslandets territorium, är överförandekonventionen inte formellt tillämplig. Även om den andra staten och Sverige skulle kunna enligt grunderna för överförandekonventionen komma överens om att verkställigheten skall ske i Sverige, är det långt ifrån säkert att den dömda samtycker. Är den dömda svensk medborgare är Sverige dessutom förhindrad att utlämna personen i fråga till den andra staten, om det inte är fråga om en annan nordisk stat då utlämning kan ske i vissa fall.

En möjlig lösning i dessa fall kan vara att den dömd lagförs på nytt i Sverige för de brott som han eller hon har begått utomlands. Detta är dock inte alltid möjligt, eftersom bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken ställer upp vissa villkor för att så skall kunna ske. En ny prövning får inte ske om t.ex. verkställigheten pågår i den andra staten. Även om lagföring enligt gällande lag skulle kunna ske, torde en sådan rättslig prövning vara praktiskt svår att genomföra med hänsyn till att eventuella vittnen och målsägande samt övrig bevisning kan finnas utomlands. Resultatet kan således bli att den dömd i och med att han eller hon lyckas fly slipper att avtjäna det straff som har ådömts honom eller henne. Den reglering tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen tillhandahåller löser enligt regeringens mening detta problem på ett smidigt sätt, och risken för att den dömd slipper undan straffet minskar avsevärt. Oavsett den dömdes inställning kan straffverkställigheten överföras till Sverige. Det självklara kravet att en dömd person skall avtjäna sitt straff kommer i denna situation mer i fokus än den dömd personens återanpassning till samhället.

En viss nackdel gentemot överförandekonventionen är att endast domslandet kan göra en framställning om överförande av verkställighet. Men problemet är troligen av mindre betydelse. När den dömd flyr blir han eller hon med största sannolikhet internationellt efterlyst. Om han eller hon grips i Sverige, underrättas den andra staten om detta och kan då ta ställning till hur den skall agera. Om den dömd inte kan utlämnas, är det troligt att den andra staten vill att personen i fråga i vart fall avtjänar sitt straff i Sverige.

Det andra fallet avser *utvisningsfallet*, dvs. när den dömd utöver den frihetsberövande påföljden i samband med domen eller i anslutning till denna utvisas eller avvisas från eller på något annat sätt förbjuds att stanna kvar efter frigivningen i den stat som har meddelat domen. Som har nämnts ovan är en av överförandekonventionens syften att återanpassa den dömd till ett normalt liv utan kriminalitet, och en förutsättning för detta anses vara att den dömd samtycker till överförandet av verkställigheten. Enligt detta resonemang skulle, för det fall samtycke inte vore ett krav, överförandet kunna få en motsatt effekt, dvs. en återanpassning skulle t.o.m. försvåras. Detta resonemang torde dock inte ha bäring när det gäller dömda personer som efter det att påföljden verkställts skall utvisas från det land där straffet avtjänats. Skall den dömd utvisas torde det bli svårare för kriminalvårdsmyndigheterna att rehabilitera den dömd, eftersom personen i fråga inte kommer att vistas där efter frigivningen. En återanpassning torde i stället bli bättre och mer effektiv, om den dömd överförs till sitt hemland så tidigt som möjligt för att där bli föremål för olika åtgärder i syfte att anpassa vederbörande till ett laglydigt liv i det land där han eller hon kommer att vistas. Den dömdes återanpassning kan t.o.m. försvåras, om personen i fråga efter ett långt fängelsestraff och utan några anpassningsåtgärder utvisas till t.ex. Sverige. Det kan bli avsevärt svårare att då ta hand om personen. Den dömdes uppfattning i frågan om överförande kommer också att beaktas med hänsyn till vad som stadgas i artikel 3.2 i tilläggsprotokollet.

I de fall då en frihetsberövande påföljd har ådömts en person i Sverige skall, på samma skäl som angetts ovan i flyktfallet och utvisningsfallet, den dömd kunna överföras till en annan stat för verkställighet av den av

svensk domstol ådömda påföljden under förutsättning att den stat som kan komma i fråga att överta verkställigheten medger detta.

Det bör påpekas att med frihetsberövande påföljd som har ådömts i Sverige avses inte bara fängelse utan även t.ex. överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Utvisningsfallet avser således även utländska medborgare som här har överlämnats till sådan vård och som skall utvisas. Frågan om tilläggsprotokollets betydelse för överförande till en annan stat för verkställighet av denna påföljd har diskuterats av Tvångspsykiatrikommittén i dess slutbetänkande (se SOU 1998:32 sid. 379 f.).

Tilläggsprotokollet ger tillträdande stat en möjlighet att reservera sig mot artikel 3, dvs. förklara att den staten inte avser att överta en verkställighet i utvisningsfallen. Värdet av tilläggsprotokollet torde främst ligga i att överförande skall kunna ske utan den dömdes samtycke i dessa fall. Sverige bör därför enligt regeringens mening inte reservera sig mot att överta verkställighet i utvisningsfallet.

Den fråga om instansordningen som uppmärksammats av Länsrätten i Stockholms län kräver närmare överväganden och kan därför inte tas upp i detta lagstiftningsärende, vilket emellertid inte hindrar att regeringen återkommer till frågan i ett annat sammanhang.

Regeringen anser sammanfattningsvis att verkställighet skall kunna ske i Sverige utan den dömdes samtycke i flyktfallet, som tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen reglerar, och i utvisningsfallet som regleras i tilläggsprotokollet. Överförande av verkställighet skall även kunna ske från Sverige i dessa fall. Den dömdes uppfattning får beaktas i den helhetsbedömning som görs när regeringen beslutar i ärendet eller när en framställning görs av Kriminalvårds- eller Socialstyrelsen.

7.2.2 Tvångsmedel när den dömda har flytt till Sverige

Regeringens förslag: När den dömda har flytt till Sverige från en annan stat där han eller hon har ådömts en frihetsberövande påföljd skall den dömda kunna anhållas, häktas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet.

Beslut om tvångsmedel skall även kunna meddelas efter det att en framställning om överförande har bifallits. Regler skall också införas som begränsar den tid som den dömda kan vara föremål för ett beslut om tvångsmedel. Regeringen och, i brådskande fall, chefen för Justitiedepartementet skall vid prövningen av en framställning om överförande av verkställighet ha möjlighet att häva ett beslut om en tvångsåtgärd.

Den som är föremål för ett beslut om tvångsmedel skall ha möjlighet att begära en omprövning av beslutet.

Promemorians förslag överensstämmer i stort med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan erinran. *Stockholms tingsrätt* har påpekat att efter gjorda lagändringar kommer det att finnas olika bestämmelser om tvångsmedel i ut-

lämningslagen, i reglerna som anknyter till brottmålsdomskonventionen och i de nya reglerna. Det borde enligt tingsrättens mening vara möjligt att åstadkomma en likartad reglering för dessa situationer.

Skälen för regeringens förslag: I *flyktfallet* kan den andra staten begära av det land dit den dömda har flytt att myndigheterna i det landet frihetsberövar den dömda eller på något annat sätt ser till att han eller hon blir kvar på den senare statens territorium till dess en framställning gjorts eller till dess beslut fattats (artikel 2.2 i tilläggsprotokollet och artikel 68.2 i Schengenkonventionen). I dessa fall bör det enligt regeringens mening finnas en möjlighet, när den dömda rymmer till Sverige, för svenska myndigheter att beröva honom eller henne friheten eller på annat sätt säkerställa att han eller hon finns kvar i landet till dess ärendet har avklarats. Om han eller hon samtycker till att verkställigheten sker i Sverige, kan verkställigheten, om domslandet och Sverige medger detta, överföras redan enligt grunderna för överförandekonventionen. Några tvångsmedel grundade på överförandekonventionen finns dock inte idag.

Regler om tvångsmedel, grundade på brottmålsdomskonventionen, finns i 17 § IVL. Dessa bestämmelser syftar till att säkerställa den dömdes närvaro vid den förhandling som skall ske inför domstol för att bl.a. omvandla påföljden.

Även i utlämningslagen finns bestämmelser om användande av tvångsmedel, bl.a. i 23 §. Enligt det sistnämnda stadgandet får en person som skall begäras utlämnad, för exempelvis verkställighet av en påföljd, anhållas till dess en framställning om utlämning ges in. Personen i fråga får dock inte vara anhållen mer än fyrtio dagar. I stället för att personen anhålls kan han eller hon åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet. Skälet till att häktning inte kan användas i detta skede är enligt motiven till utlämningslagen att det ofta inte torde vara möjligt att få fram tillräcklig utredning för att visa att häktningsskäl enligt rättegångsbalkens regler finns. Den utredning som oftast finns i dessa fall är endast en efterlysning via Interpol eller en uppgift om att personen i fråga är dömd eller häktad i den ansökande staten, brottet för vilket utlämning kommer att begäras samt tid och plats för brottets förövande. När framställningen om utlämning ges in tillämpas emellertid de vanliga reglerna om tvångsmedel i brottmål. Dokumentationen torde i så fall vara utförligare, t.ex. genom att en kopia av exempelvis domen då finns tillgänglig.

Den dokumentation som skall bifogas en begäran enligt artikel 2.2 i tilläggsprotokollet skall innehålla uppgift om den dömdes namn samt hans eller hennes födelsedatum och födelseort, hans eller hennes adress i Sverige, om sådan finns, en uppgift om de gärningar för vilka påföljden har bestämts samt påföljdens art och längd och tidpunkten för verkställighetens påbörjande. Domen behöver däremot inte ges in och kan inte förväntas bli tillgänglig omgående, i vart fall inte i en översatt version.

Den dokumentation som krävs enligt protokollet torde i de flesta fall vara tillräcklig för att pröva frågan om tvångsmedel enligt vanliga regler. Uppgift om brottet och dess svårhetsgrad kommer att vara kända för rätten. Det som i de flesta fallen kommer att saknas är en kopia på domen i en svensk översättning. Åklagaren borde emellertid kunna få tillgång till utdrag ur domen som kan redovisas för rätten. Det viktiga för dom-

stolens prövning måste vara att kunna konstatera att personen i fråga har dömts för viss brottslighet. Uppgifter för att kunna bedöma den dömdes benägenhet att avvika eller på något annat sätt undandra sig verkställigheten av påföljden borde åklagaren kunna införskaffa här i Sverige eller från den andra staten före häktningsförhandlingen. De uppgifter som i normalfallet kommer att vara tillgängliga torde därför vara tillräckliga för att åklagare och domstolar skall kunna ta ställning till användande av tvångsmedel.

Regeringen anser att de bestämmelser om tvångsmedel som finns i 17 § IVL inte bör tillämpas också i flyktfallen, bl.a. med hänsyn till att dessa bestämmelser syftar till att säkerställa ett annat förfarande (se ovan). Vidare torde med hänsyn till vad som ovan sagts något behov av regler om provisoriska tvångsmedel, motsvarande de som finns beträffande utlämning, inte finnas.

Nya bestämmelser i IVL bör därför enligt regeringens mening föras in för att göra det möjligt att använda anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet i här aktuella fall till dess ärendet är avgjort eller, om verkställighet skall ske i Sverige, till dess påföljden börjar verkställas.

Åklagaren eller rätten skall kunna fatta ett beslut om tvångsmedel även efter det att en framställning om överförande har bifallits. I de fall en tvångsåtgärd har vidtagits innan en framställning om överförande har getts in bör det enligt regeringens mening införas en tidsfrist om fyrtio dagar, motsvarande den som finns beträffande provisoriskt anhållande enligt utlämningslagen. Den dömde som är föremål för en tvångsåtgärd bör inte vara beroende av hur lång tid det tar innan en framställning görs. Har en framställning inte gjorts inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades skall åtgärden hävas. I annat fall skall ett beslut gälla till dess en framställning har avgjorts, och vid bifall till dess att påföljden börjar verkställas. Den dömde skall alltid ha möjlighet att begära en omprövning av beslutet om tvångsmedel.

När regeringen avgör ett ärende om överförande av verkställighet bör regeringen kunna häva en tvångsåtgärd om framställningen avslås. Mot bakgrund av att det är Justitiedepartementet som handlägger ärendet bör det även finnas en möjlighet för chefen för Justitiedepartementet att i brådskande fall häva en tvångsåtgärd om sådan omständigheter uppkommer att den omedelbart bör hävas och det inte kan anses vara rimligt att avvakta ett beslut från åklagaren eller rätten. En möjlighet för regeringen eller ett statsråd att häva en tvångsåtgärd finns redan idag i utlämningslagstiftningen

Den tid som den dömde har varit frihetsberövad såsom anhållen eller häktad bör räknas honom eller henne till godo. I 25 b § IVL, som föreslås att även gälla (med en annan beteckning) i de fall överförande sker också med stöd av tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen, hänvisas till 13 § och 25 § tredje stycket där bestämmelser om avräkning finns. Det torde därför vara tillräckligt att hänvisa till dessa bestämmelser. Vidare bör, på grund av de krav som bl.a. artikel 2.2 i tilläggsprotokollet ställer, den tid som den dömde har varit berövad friheten i den andra staten och här i landet inte överstiga den tid som den dömde skulle få avtjäna för det fall påföljden hade verkställts i den andra staten. Det kan enligt rege-

ringen inte anses vara rimligt att den dömde, på grund av att överförandeärendet kan dra ut på tiden, skall vara berövad friheten längre tid än vad han eller hon skulle ha varit, om straffet hade verkställts i den stat som meddelade domen. Den staten torde i de flesta fall ha bestämmelser om villkorlig frigivning motsvarande de som finns i svensk lag.

Som Stockholms tingsrätt har påpekat är det inte tillfredsställande att olika regler om tvångsmedel kommer att finnas efter de föreslagna ändringarna. Bestämmelserna i 17 § IVL och 23 § utlämningslagen tar emellertid sikte på andra situationer än den som nu regleras. Detta hindrar emellertid inte att frågan kan ses över i ett annat sammanhang.

Regeringen anser sammanfattningsvis att bestämmelserna i 24 och 25 kap. rättegångsbalken i största möjliga utsträckning bör vara tillämpliga i ovan avsedda fall. De innebär dessutom att den dömde får tillgång till de rättssäkerhetsgarantier som följer av det systemet.

7.2.3 Offentligt biträde m.m.

Regeringens förslag: I flyktfallen skall offentligt biträde kunna förordnas om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Beslut om förordnande av offentligt biträde eller ersättning till denne skall fattas av domstol eller den departementstjänsteman som regeringen utser. Den sistnämndes beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Kriminalvårdsstyrelsens och Socialstyrelsens beslut om offentligt biträde i andra fall skall kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Socialstyrelsens beslut om överförande av verkställighet skall kunna överklagas till regeringen.

Promemorians lagförslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 27 § IVL kan i mål och ärenden om verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser. I dessa ärenden kan den dömde i vissa fall ha behov av biträde för att han eller hon på ett tillfredsställande sätt skall kunna bevaka sin rätt (se bl.a. prop 1972:98 sid. 91). På motsvarande sätt kan en dömd person vars verkställighet skall överföras till Sverige i flyktfallen ha behov av biträde. I de fall den dömde anhålls eller häktas eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelats får det antas att han eller hon i de flesta fallen har ett behov av offentligt biträde. Möjligheter att i flyktfallen förordna om offentligt biträde bör därför enligt regeringens mening införas.

I de fall ärendet har getts in till regeringen bör frågan om förordnande av offentligt biträde och ersättning till denne beslutas av en departementstjänsteman som regeringen utser på motsvarande sätt som sker i ärenden enligt t.ex. utlämningslagen. De beslut som fattas av den departementstjänstemannen bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Enligt 41 § IVL överklagas Kriminalvårdsstyrelsens beslut till regeringen. Bestämmelsen bör förtydligas på så sätt att även Socialstyrelsens beslut överklagas till regeringen. När det gäller Kriminalvårdsstyrelsens eller Socialstyrelsens beslut om förordnande av offentligt biträde eller ersättning till denna torde enligt regeringens mening vara en lämpligare ordning att dessa beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol och inte till regeringen.

7.2.4 Den dömdes immunitet

Regeringens förslag: Bestämmelserna i 23 och 34 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom om immunitet för den dömda skall vara tillämpliga när överförande av verkställighet sker till eller från Sverige enligt artikel 3 i tilläggsprotokollet (utvisningsfallet).

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: En vanlig princip i det internationella rättsliga samarbetet är att den person som med tvång förs över eller i vissa fall frivilligt beger sig till en annan stat är skyddad mot att där ställas till ansvar för brott som är begångna i tiden före överförande eller inresandet (den s.k. specialitetsregeln). Sådant skydd ges i t.ex. 1957 års utlämningskonvention, 1959 års rättshjälpskonvention och brottmålsdomskonventionen. Bestämmelser om detta finns i t.ex. utlämningslagen och IVL.

Tilläggsprotokollet har en likartad reglering i de fall när den dömda har utvisats eller motsvarande från den stat som meddelat domen. Den dömda får inte lagföras, anhållas, häktas eller berövas friheten för verkställighet av påföljd eller underkastas någon annan inskränkning i sin personliga frihet för brott som den dömda begått innan han eller hon överfördes till hemlandet och som inte avser den dom som verkställigheten gäller. Detta skydd som den dömda har kan få vika i två fall. Den första är när domslandet samtycker till detta. Den andra är när den dömda efter det att han eller hon har frigetts haft möjlighet att lämna landet under en sammanhängande tid av 45 dagar men inte gjort detta eller om den dömda efter att ha lämnat landet återvänder dit. För att samtycke skall kunna ges i det första fallet krävs enligt protokollet att gärningen som avses skall kunna utgöra grund för utlämning eller att utlämning skall ha varit utesluten endast på grund av straffets längd. Tilläggsprotokollet hindrar emellertid inte att verkställighetslandet vidtar åtgärder enligt dess gällande regler för att förhindra att preskriptionstider löper ut.

IVL bör därför enligt regeringens mening ändras så att den person som överförs till Sverige med stöd av artikel 3 i tilläggsprotokollet (utvisningsfallet) ges det skydd som protokollet kräver. Vidare bör införas bestämmelser som medger att Sverige under vissa förutsättningar kan godkänna att immuniteten inte skall gälla för en person som har överförts från Sverige till en annan stat enligt samma artikel.

Något skydd av detta slag uppställs inte när den dömda flytt från domslandet (flykttfallet). Även i övrigt saknas det skäl att ge ett sådant skydd i dessa fall. Någon immunitet skall således inte gälla för den som flyr till Sverige för att undvika att påföljden verkställs i domslandet.

I IVL finns vissa bestämmelser som reglerar frågan om immunitet. I 23 § regleras det immunitetsskydd en dömd person har när han eller hon enligt brottmålsdomskonventionen har överförts till Sverige. I 34 § regleras de fall då en annan stat, efter att en här i Sverige dömd person överförts till den staten, gör en framställning om att immuniteten för den personen inte längre skall gälla. Under vissa förutsättningar kan regeringen, i vissa fall efter prövning av Högsta domstolen, bifalla en sådan framställning. Med hänsyn till att dessa bestämmelser i IVL, med gjorda ändringar, innebär samma skydd som tilläggsprotokollet kräver behövs enligt regeringens mening inte några nya bestämmelser om immunitet i IVL. En hänvisning till de nuvarande reglerna är tillräcklig. När det gäller under vilka förutsättningar Högsta domstolen skall pröva framställningen föreslås en ändring i 34 § andra stycket IVL (se författningskommentaren).

Bestämmelserna i 23 och 34 §§ IVL skall således gälla i tillämpliga delar när överförande av verkställighet sker med stöd av artikel 3 (utvisningsfallet) i tilläggsprotokollet.

7.3 Ändringar i den nordiska verkställighetslagen

Regeringens förslag: Motsvarande bestämmelser som föreslås i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom om möjligheten att använda tvångsmedel i flykttfallet samt om offentligt biträde i dessa fall skall även föras in i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Överförande av straffverkställighet mellan Sverige och Danmark, Finland, Island eller Norge regleras i en enhetlig nordisk lagstiftning, för Sveriges del i NVL. Bestämmelserna i IVL är inte tillämpliga enligt 42 § IVL.

Överförandekonventionen har ingen inverkan på det nordiska samarbetet. Enligt artikel 22.2 och förklaranderapporten till konventionen framgår det att gemensam lagstiftning mellan konventionsstater på området får tillämpas i stället för konventionen. Den samnordiska lagstiftningen anges i förklaranderapporten som ett exempel. Tilläggsprotokollet kommer inte heller att påverka det nordiska samarbetet eftersom protokollet hänvisar till överförandekonventionen i de delar som inte regleras i protokollet.

Motsvarande bedömning torde enligt regeringens mening kunna göras beträffande artikel 67–69 i Schengenkonventionen (utom vad avser

kravet på samtycke från den dömd) eftersom konventionen i artikel 69 hänvisar till överförandekonventionen.

Detta hindrar emellertid inte att den nordiska lagstiftningen kan låta sig påverkas av bestämmelserna i tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen. De situationer som regleras i tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen där överförande kan ske utan den dömdes samtycke täcks redan i dag av bestämmelserna i NVL. Den dömdes samtycke är inte något krav för att ett frihetsstraff skall kunna överföras och frågan om överförande kan ske även om den dömd uppehåller sig i riket när frågan om överförande aktualiseras, se 5 § NVL. Några lagändringar behöver därför inte övervägas i detta avseende.

I NVL finns inga bestämmelser om användande av tvångsmedel i de situationer där den dömd flyr till Sverige från Danmark, Finland, Island eller Norge innan påföljden verkställts, motsvarande de som finns i tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen. I de flesta fall där en dömd person avviker från ett nordiskt land för att undvika avtjänande av en frihetsberövande påföljd används bestämmelserna i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge. I fall då utlämning inte kan ske, se 2 § nämnda lag, kan ett överförande av verkställigheten vara den enda möjligheten för att den dömd skall kunna verkställa påföljden.

Vid de nordiska överläggningarna som hållits beträffande tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen, bl.a. om bestämmelserna om användande av tvångsmedel i de fall en dömd person flyr till sitt hemland, har samtliga nordiska stater ansett att sådana bestämmelser kan fylla ett behov i de situationer där utlämning inte kan ske och att sådana bestämmelser bör föras in i den gemensamma nordiska lagstiftningen.

Enligt regeringens mening bör det därför införas bestämmelser om användande av tvångsmedel, i huvudsak motsvarande de som finns i IVL. Den tid som den dömd varit frihetsberövad med stöd av dessa bestämmelser skall räknas honom eller henne till godo. I NVL finns inga regler om avräkning i dessa fall, till skillnad från IVL, varför nya bestämmelser om detta bör införas.

På de skäl som anges i avsnitt 7.2.3 bör det i flyktfallen finnas en möjlighet att förordna om offentligt biträde även i de nordiska ärendena.

Regeringens förslag: Lagändringarna skall träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 4 i tilläggsprotokollet föreskrivs att protokollet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter deponeringen av det tredje ratifikationsinstrumentet hos Europarådets generalsekreterare. I dagsläget (januari 2000) har inte tre ratifikationsinstrument deponerats. Tidpunkten för protokollets ikraftträdande kan således inte förutses. Det är även tänkbart att Sverige kan komma att träffa en bilateral överenskommelse med en annan stat om tillämpning av protokollets regler utan hinder av att protokollet inte har trätt i kraft.

När det gäller Schengenkonventionen kommer Sverige troligen under andra halvåret 2000 att bli fullvärdig medlem i Schengensamarbetet. Då skall i stort sett den anpassning som har gjorts av svensk lagstiftning till Schengenkonventionen träda i kraft.

Ändringarna i lagen bör därför träda i kraft samtidigt som protokollet eller när Sverige blir fullvärdig medlem i Schengensamarbetet eller vid någon annan tidpunkt, bl.a. till följd av en dessförinnan träffad bilateral överenskommelse. Denna tidpunkt kan inte förutses nu. Det bör därför ankomma på regeringen att bestämma tidpunkten för ikraftträdandet.

9 Ekonomiska konsekvenser

Sveriges tillträde till tilläggsprotokollet, det förhållandet att Sverige blir fullvärdig medlem i Schengensamarbetet och de därvid föreslagna lagändringarna bedömer regeringen inte medföra några ökade kostnader för staten. Den möjlighet som införs att förordna om offentligt biträde i flykttfallet kommer inte att medföra några nämnvärt ökade kostnader med hänsyn till de ytterst få fall då det kommer bli aktuellt. I stället torde resultatet bli att kostnaderna i viss mån blir mindre. De svenskar som har dömts till en frihetsberövande påföljd på grund av brott i en annan stat samtycker redan i dag som regel till att verkställigheten överförs till Sverige. Tilläggsprotokollet och Schengenkonventionens bestämmelser kommer därför inte att medföra några större förändringar i detta avseende. Däremot finns det ett flertal utländska intagna i Sverige som utöver fängelsepåföljden även utvisats på grund av brottet och som inte samtycker till att verkställigheten överförs till hemlandet. I dessa fall kommer tilläggsprotokollet och de lagändringar som nu föreslås att göra det möjligt att överföra dessa personer, vilket inte kan ske med nuvarande reglering. Storleken av de besparingar som härigenom kan uppkomma är dock beroende av vilka länder som tillträder tilläggsprotokollet, vilka reservationer de anger och när detta sker. Med

det ökade rättsliga samarbetet som sker på det internationella planet i syfte att bekämpa brottsligheten kan emellertid enligt regeringens bedömning besparingar förutses på sikt. När denna bedömning kan göras återkommer regeringen vid behov med förslag till anslagskonsekvenser.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

2 §

I paragrafen görs ett tillägg till *andra stycket* för att vissa bestämmelser i IVL skall bli tillämpliga när överförande av verkställighet skall ske till eller från Sverige med stöd av både överförandekonventionen och tilläggsprotokollet. Frågan om Sverige skall tillträda tilläggsprotokollet har behandlats i avsnitt 7.1.

Det skall noteras att tilläggsprotokollet aldrig kan tillämpas isolerat utan det sker alltid tillsammans med överförandekonventionen. Protokollet innehåller endast bestämmelser om att överförande av en frihetsberövande påföljd i vissa situationer kan ske utan den dömdes samtycke. I övrigt tillämpas överförandekonventionens bestämmelser, t.ex. vad avser kravet på dubbel straffbarhet och om förfarandet. De bestämmelser i IVL som rör överförande enligt överförandekonventionen skall således i huvudsak gälla när överförande även sker med stöd av tilläggsprotokollet. Vissa bestämmelser som bl.a. avser situationer där den dömda fortfarande befinner sig i domslandet torde emellertid inte bli aktuella i flyktfallet, t.ex. 40 § om transitering, eftersom den dömda redan befinner sig i det eventuella verkställighetslandet. I utvisningsfallet kan bestämmelsen däremot bli aktuell.

Till paragrafen har ett nytt *tredje stycke* lagts till med hänsyn till artikel 67–69 i Schengenkonventionen. Gör en medlemsstat i Schengen en framställning enligt överförandekonventionen och artikel 68 i Schengenkonventionen (flyktfallet) skall de bestämmelser som stycket hänvisar till gälla. Vad som särskilt skall poängteras är att en Schengenstat, som gör en framställning, enligt denna bestämmelse inte behöver ha tillträtt tilläggsprotokollet för att överförande skall kunna ske. Överförandet grundas på att staten i fråga dels har tillträtt överförandekonventionen, dels deltar som fullvärdig medlem i Schengensamarbetet. På motsvarande sätt skall Kriminalvårdsstyrelsen, eller Socialstyrelsen när det är fråga om överlämnande till rättspsykiatrisk vård, i dessa fall kunna göra en framställning till en Schengenstat om ett överförande av en svensk ådömd påföljd.

I *fjärde stycket* har en redaktionell ändring gjorts. Vidare har hänvisningen i slutet av stycket, efter påpekande av Lagrådet, ändrats så att någon hänvisning till de nya bestämmelserna om tvångsmedel m.m. inte görs.

Redaktionell ändringar har gjorts i paragraferna med hänsyn till det nya tredje stycket i 2 §.

25 a §

I paragrafen har ett nytt *andra stycke* lagts till. Verkställighet av frihetsberövande påföljd i en annan stat får ske i Sverige även med stöd av tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen. I dessa fall krävs inte samtycke från den dömde för att verkställighet skall få ske i Sverige. I stycket hänvisas till 25 b § där det framgår att samtycke inte krävs för verkställighet i Sverige i flykt- och utvisningsfallet (punkterna 1 och 2). Det senare fallet gäller emellertid inte när överförande skall ske med stöd av Schengenkonventionen, varför hänvisning endast sker till punkt 1. En förutsättning är att den andra staten har tillträtt överförandekonventionen. Vidare krävs att staten i fråga har tillträtt tilläggsprotokollet eller anslutit sig till eller slutit avtal om samarbete enligt Schengenkonventionen. Frågan har behandlats närmare i avsnitt 7.1 och 7.2.1. I förhållande till lagrådsremissen har vissa redaktionella ändringar gjorts.

Vidare har en ändring gjorts i det *sista stycket*. Nuvarande bestämmelsen i sista stycket ger både myndighet i domslandet och den svenska regeringen behörighet att göra en framställning om verkställighet i Sverige enligt överförandekonventionen. En framställning om överförande av verkställighet som sker med stöd av tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen kan emellertid göras endast av behörig myndighet i den stat som har meddelat domen. Den svenska regeringen har således inga möjligheter att göra en framställning om verkställighet i Sverige. Däremot kan framställning göras om verkställighet i annat land av en påföljd ådömd i Sverige, se 34 a §.

25 b §

Paragrafen är ny och har ersatt den gamla 25 b § (som skall betecknas 25 g).

I den nya bestämmelsen regleras närmare de två situationer där samtycke från den dömde inte skall vara ett krav för att den dömdes straff skall kunna verkställas i Sverige. Bestämmelsen har behandlats under avsnitt 7.2.1. Av artikel 1 i tilläggsprotokollet och artikel 69 i Schengenkonventionen som hänvisar till överförandekonventionen följer att endast frihetsberövande påföljder omfattas av regleringen.

Under den *första punkten* tas flyktfallet upp (artikel 2 i tilläggsprotokollet och artikel 68 i Schengenkonventionen). I enlighet med Lagrådets förslag har lagtexten ändrats. Bestämmelsen är tillämplig när den dömde, efter att ha ådömts en påföljd i en annan konventionsstat som har vunnit laga kraft, har flytt till Sverige innan verkställigheten av påföljden har påbörjats eller när han eller hon har flytt under den tid då verkställigheten pågår i den andra staten. Enligt förklaranderapporten är bestämmelsen inte tillämplig i de fall när en person är dömd i sin utvaro i den andra staten. Efter det att den dömde har frigetts villkorligt eller verkställigheten skjutits upp tills vidare av någon annan anledning kan överförande av någon verkställighet av påföljd inte heller ske. Om den dömde i en sådan situation återvänder till Sverige och den villkorliga frigivningen förverkas eller verkställigheten av någon annan anledning återupptas därefter, kan överförande inte ske med stöd av tilläggsproto-

kollet. Den dömde kan i en sådan situation inte anses ha flytt från domslandet.

I den *andra punkten* regleras utvisningsfallet (artikel 3 i tilläggsprotokollet). Innebörden är att verkställigheten kan överföras till Sverige utan den dömdes samtycke när han eller hon utvisas eller avvisas från den andra staten eller på något annat sätt förbjuds att vistas i den staten efter det att han eller hon försätts på fri fot. Bestämmelsen innefattar varje åtgärd som innebär att den dömde inte får vara kvar i domslandet när han eller hon frigges. I enlighet med Lagrådets förslag har ”beslut av en administrativ myndighet” bytts ut mot ”administrativt beslut” för att nå en bättre överensstämmelse med konventionstexten. Beslutet kan fattas samtidigt med domen när påföljden utdöms eller i anslutning till verkställigheten av den ådömda påföljden. Beslutande myndighet i den andra staten kan vara domstol eller administrativ myndighet.

25 c §

Paragrafen är ny och har närmare berörts i avsnitt 7.2.2. Tvångsmedel i Sverige enligt denna bestämmelse kan tillgripas endast i flyktfallet, dvs. när den dömde befinner sig i Sverige efter att ha flytt från den stat som meddelat domen när frågan om överförande av verkställigheten aktualiseras.

Lagrådet har haft vissa synpunkter på denna bestämmelse och i anslutning till bestämmelserna i 25 d och 25 e §§. Enligt Lagrådet bör bestämmelserna om när häktning får äga rum eller när reseförbud och anmälningsskyldighet får meddelas föras ihop. Vidare anser Lagrådet att 25 d § bör utformas efter förebild av 25 c § samt att regler bör införas i paragraferna om att rättegångsbalkens föreskrifter om offentlig försvarare skall gälla offentligt biträde. Lagrådet har också föreslagit vissa andra justeringar. Regeringen har följt Lagrådets förslag, med den justeringen att rättegångsbalkens bestämmelser skall ”tillämpas” beträffande offentligt biträde.

I *första stycket* anges att den dömde kan häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden. Frihetsberövandet syftar till att säkerställa att den dömde finns kvar i landet till dess regeringen har fattat sitt beslut om att verkställigheten kan överföras, eller till dess påföljden börjar verkställas. Häktningsgrunderna kollusions- och recidivfara blir därför inte aktuella. Att den dömde har en viss benägenhet att avvika torde han eller hon redan visat genom att undandra sig verkställigheten av påföljden i domslandet och fly hit. I stycket slås också fast att beslut om häktning kan fattas även efter det att framställning om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

I *andra stycket* fastslås att beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs rättegångsbalken om brottmål. Hänvisningen till rättegångsbalken avser att fånga upp bestämmelser om bl.a. vilken domstol som har att pröva en häktning och bestämmelserna om överklagande. Vad som i rättegångsbalken föreskrivs om offentlig försvarare skall i stället tillämpas beträffande offentligt biträde med undantag vad som stadgas i 25 f §. Vidare anges vilka bestämmelser i 24 kap. rättegångsbalken som skall tillämpas. Dessa bestämmelser kan inte i alla delar tillämpas ordagrant. När det gäller offentligt biträde skall bestämmelserna i

t.ex. 31 kap. rättegångsbalken inte gälla eftersom de utgår ifrån att någon döms. Beträffande användande av tvångsmedel talas det i ett flertal om den misstänkte, men skall här i stället avse den dömde. Ett flertal bestämmelser har undantagits, bl.a. bestämmelser om tidsfrister för väckande av åtal och anhållande och häktning som sker av utredningsskäl. Dessa kommer inte att bli aktuella med hänsyn till att personen i fråga redan har ådömts en påföljd i den andra staten som har vunnit laga kraft.

Enligt *fjärde stycket* kan den häktade begära en omprövning av häktningsfrågan. En häktningsförhandling skall hållas inom två dagar efter det att den häktades begäran kommit in till rätten. En sådan förhandling behöver dock hållas tidigast efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

25 d §

Paragrafen är ny och har berörts i avsnitt 7.2.2. Beträffande Lagrådets synpunkter, se kommentaren till 25 c §. I stället för att tillgripa anhållande och häktning kan åklagaren eller rätten meddela beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet om det kan antas vara en tillräcklig åtgärd för att undvika att den dömde avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden. På samma sätt som i 25 c § har en hänvisning gjorts till rättegångsbalkens bestämmelser m.m., och till vilka särskilt angivna bestämmelser i 25 kap. rättegångsbalken som skall gälla när reseförbud eller anmälningsskyldighet åläggs med stöd av denna bestämmelse. På motsvarande sätt som angetts i författningskommentaren till 25 c § skall de delar av bestämmelserna som syftar till den misstänkte i stället avse den dömde. Bestämmelser som avser om åtal har väckts eller om huvudförhandling skall hållas torde inte bli aktuella i dessa sammanhang.

25 e §

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 7.2.2. Beträffande Lagrådets synpunkter, se kommentaren till 25 c §.

I *första stycket* anges att beslut om tvångsmedel enligt 25 c och 25 d §§ gäller till dess ärendet om överförande av verkställigheten har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige. Detta gäller dock inte om beslutet om tvångsmedel dessförinnan har hävts.

I *andra och tredje styckena* finns särskilda regler om när ett beslut om tvångsmedel skall hävas. I de flesta fallen kommer en begäran från en annan stat att en person skall frihetsberövas före en formell framställning om överförande av straffverkställighet till Sverige. En tidsfrist om fyrtio dagar har därför förts in. Efter ett beslut om tvångsmedel skall en framställning göras inom fyrtio dagar. Sker inte detta skall tvångsåtgärden hävas av åklagaren eller rätten. Frihetsberövandet får inte heller överstiga den tid som personen i fråga skulle ha varit frihetsberövad om han eller hon hade verkställt straffet i den stat som meddelat domen, varvid skall beaktas även den tid som den frihetsberövande påföljden har verkställts i den andra staten samt bestämmelser om villkorlig frigivning som kan finnas i den andra staten.

I paragrafens *fjärde stycke* införs en bestämmelse som ger regeringen en möjlighet att häva åtgärden i samband med att ärendet prövas. I brådsakande fall har även chefen för Justitiedepartementet en möjlighet att häva

en tvångsåtgärd. En framställning om överförande av verkställighet till Sverige handläggs av Justitiedepartementet. Under handläggningen kan omständigheter uppkomma, som inte är kända för åklagaren eller rätten, som medför att tvångsmedlet omedelbart bör hävas.

25 f §

Paragrafen är ny och har berörts i avsnitt 7.2.3. I *första stycket* finns en allmän bestämmelse om att offentligt biträde skall utses i ärenden där överförande av verkställighet kan ske till Sverige enligt 25 b § 1, dvs. i flyktfallet, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. I de fall den dömda blir föremål för frihetsberövande torde ofta, utom i rena undantagsfall, finnas ett behov av biträde.

I det *andra stycket* ges regeringen en möjlighet att utse en departementstjänsteman att besluta i dessa frågor. Innan en framställning getts in till regeringen får frågan om förordnande av offentligt biträde handhas av domstol om det finns ett ärende i domstolen, enligt bestämmelserna i lagen (1996:1620) om offentligt biträde. Domstolen får pröva frågan i samband med att den tar ställning till användning av tvångsmedel. Beslut om ersättning för arbete m.m. som lagts ned i förfarandet hos domstolen får också beslutas av domstolen enligt nämnda lag. Ersättning för arbete m.m. i ärendet hos regeringen beslutas dock av den tjänsteman som regeringen utsett. Ersättningen avser även tidsspillan och utlägg.

I det *sista stycket* anges att beslut som fattas enligt andra stycket kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

25 g §

Paragrafen betecknades tidigare 25 b §. I *första stycket* har ett tillägg gjorts för att bestämmelsen skall gälla även när tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen tillämpas.

Ett tillägg har gjorts till *sista stycket*. I detta stycke stadgas att om en påföljdsomvandling skall ske tillämpas bestämmelserna i 24 och 25 kap. rättegångsbalken, dvs. häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet kan beslutas. En dömd person som flyr till Sverige kan häktas med stöd av bestämmelsen i 25 c § eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 d §. Ett sådant beslut gäller till dess påföljden börjar verkställas. Om regeringen överlämnar ärendet till Riksåklagaren att ansöka om påföljdsomvandling blir även bestämmelserna i sista stycket tillämpliga. För tydlighetens skull har ett tillägg gjorts att i flyktfallet skall bestämmelserna i 25 c § eller 25 d § ha företräde.

25 h §

I den nya paragrafen har en hänvisning gjorts till 23 § IVL. Frågor om immunitet har berörts i avsnitt 7.2.4. Den person som överförs till Sverige med stöd av 25 b § 2 IVL (utvisningsfallet) skall under vissa förutsättningar vara skyddad mot att på nytt lagföras på grund av brott som hänför sig till tiden före överförandet, med undantag för det brott som överförandet avser. Skyddet skall också avse användande av tvångsmedel för samma brott. Det skydd som artikel 4.4 i tilläggsprotokollet föreskriver i denna del täcks redan av 23 § IVL varför en hänvisning har skett till den bestämmelsen.

26 §

Se 3 och 25 §§.

27 §

Ett nytt *andra stycket* har lagts till. Bestämmelsen har berörts i avsnitt 7.2.3. Kriminalvårdsstyrelsens och Socialstyrelsens beslut i frågor om offentligt biträde skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol (jfr 26 och 35 §§ NVL). I enlighet med Lagrådets förslag har lagtexten förtydligats på så sätt att det anges att även beslut om ersättning till offentligt biträde skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Enligt gällande ordning skall regeringen pröva dessa frågor enligt 41 § IVL och 7 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde. En lämpligare ordning har ansetts vara att allmän förvaltningsdomstol prövar dessa frågor. Även beträffande dessa beslut krävs prövningstillstånd i kammarrätten.

34 §

Enligt 34 § IVL kan regeringen utan hinder av överenskommelse som Sverige har träffat med den andra staten medge att den dömda åtalas, döms m.m. med anledning av brott som han eller hon har begått före överförandet från Sverige. Sådant medgivande får lämnas endast om utlämning kunnat äga rum. Enligt nuvarande regler skall frågan prövas av Högsta domstolen, om det begärs av den som avses med framställningen. Denna regel har hämtats från vad som tidigare gällde i utlämningslagstiftningen. Efter den reform som skedde av Högsta domstolen i början av 1980-talet gjordes domstolens prövning i ärenden om utlämning till utomnordiska länder beroende av om den person som begärdes utlämnad samtyckte till framställningen eller inte. Motsvarande bör gälla i de fall då Högsta domstolen skall ta ställning till en begäran från en annan stat enligt förevarande paragraf. En ändring har därför gjorts i *andra stycket*.

34 a §

I *första stycket* har ett tillägg gjorts för att bestämmelsen skall gälla även när tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen skall tillämpas.

Tillägget i *andra stycket* har gjorts för att klargöra att Kriminalvårdsstyrelsen, eller Socialstyrelsen, kan pröva en framställning från en annan stat om överförande av en svensk brottmålsdom endast enligt överförandekonventionen. En annan stat kan inte göra en framställning om överförande av en i Sverige ådömd påföljd med stöd även av tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen, dvs. utan den dömdes samtycke. Detta kan enbart ske av svenska myndigheter enligt första stycket (jfr 25 a § sista stycket IVL).

34 b §

Om en dömd person överförs från Sverige med stöd av överförandekonventionen och artikel 3 i tilläggsprotokollet (utvisningsfallet) kan den andra staten begära att det immunitetsskydd som tilläggsprotokollet ger den dömda skall vika med beaktande av de förutsättningar som ges i tilläggsprotokollet. Frågan har behandlats i avsnitt 7.2.4. Mot bakgrund

av att 34 § IVL, med gjorda ändringar, motsvarar de krav som tilläggsprotokollet ställer upp är det tillräckligt att hänvisa dit.

35 §

Ett förtydligande har gjorts vad beträffar laga domstol i mål och ärenden enligt denna lag. Den nuvarande bestämmelsen avser bl.a. forumfrågan när en verkställighet skall överföras till Sverige enligt brottmålsdomskonventionen eller när påföljdsomvandling skall ske med stöd av överförandekonventionens bestämmelser. I de ändringar som föreslås kommer domstol även att ta ställning till andra frågor såsom användning av tvångsmedel och om offentligt biträde. I dessa fall skall vanliga forumregler gälla.

41 §

Ändringarna har berörts i avsnitt 7.2.3. En ändring har gjorts att, förutom Kriminalvårdsstyrelsens beslut, även Socialstyrelsens beslut enligt denna lag skall kunna överklagas till regeringen. Detta gäller dock inte beslut beträffande offentligt biträde som enligt 27 § överklagas till förvaltningsdomstol.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

5 a–5 c §§

Paragraferna är nya. Frågan om användande av tvångsmedel när överförande av frihetsstraff kan ske från Danmark, Finland, Island eller Norge har berörts i avsnitt 7.3. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak de som finns i 25 c–25 e §§ IVL, varför det hänvisas till avsnitt 7.2.2 och författningss kommentarerna till dessa bestämmelser. Bestämmelserna har ändrats i enlighet med Lagrådets synpunkter som redovisats ovan.

Den bestämmelse som ger regeringen eller chefen för Justitiedepartementet möjlighet att häva en tvångsåtgärd har inte tagits med eftersom de nordiska ärendena aldrig handläggs av regeringen.

Däremot har en bestämmelse om avräkning tagits med i 5 c §. En person som har anhållits eller häktats enligt 5 a § skall få avräkna den tid som han eller hon här i landet varit frihetsberövad, vilket framgår av *sista stycket*. Avräkningsreglerna finns för närvarande i 33 kap. 5 § brottsbalken. I regeringens proposition 1999/2000:26 Effektivisering av förfarandet i allmän domstol föreslår regeringen att ansvaret för den obligatoriska avräkningen av tid för frihetsberövande flyttas från domstolarna till kriminalvården i fråga om fängelsepåföljder. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2000. Avräkning av frihetsberövande kommer således att ske av kriminalvården, varför en hänvisning har skett till i propositionen föreslagna bestämmelser.

36 §

Ett nytt *andra stycke* har lagts till. I flyktfallen skall den dömde ha en möjlighet att erhålla ett offentligt biträde. Frågan har berörts i avsnitt 7.2.3 och 7.3 samt i kommentaren till 25 f § IVL, varvid hänvisas dit.

1997 års tilläggsprotokoll till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 1

Additional Protocol to the Convention on the transfer of Sentenced Persons

Preamble

The member States of the Council of Europe, and the other States signatory to this Protocol,

Desirous of facilitating the application of the Convention on the Transfer of Sentenced Persons opened for signature at Strasbourg on 21 March 1983 (hereinafter referred to as "the Convention") and, in particular, pursuing its acknowledged aims of furthering the ends of justice and the social rehabilitation of sentenced persons;

Aware that many States cannot extradite their own nationals;

Considering it desirable to supplement the Convention in certain respects,

Have agreed as follows:

Article 1

General provisions

1. The words and expressions used in this Protocol shall be interpreted within the meaning of the Convention.

2. The provisions of the Convention shall apply to the extent that they are compatible with the provisions of this Protocol.

Article 2

Tilläggsprotokoll till konventionen om överförande av dömda personer

Inledning

De medlemmar av Europarådet och de övriga stater som undertecknat detta protokoll,

som vill underlätta tillämpningen av konventionen om överförande av dömda personer, som öppnades för undertecknande i Strasbourg den 21 mars 1983 (här nedan kallad *konventionen*), och som särskilt fortsätter sin allmänt erkända strävan att främja rättvisan och dömda personers återanpassning till samhället,

som är medvetna om att många stater inte kan utlämna sina egna medborgare,

som anser att det är önskvärt att komplettera konventionen i vissa hänseenden,

har kommit överens om följande

Artikel 1

Allmänna bestämmelser

1. De ord och uttryck som används i detta protokoll skall tolkas i enlighet med konventionen.

2. Konventionens bestämmelser skall gälla i den utsträckning de är förenliga med bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 2

Persons having fled from the sentencing State

1. Where a national of a Party who is the subject of a sentence imposed in the territory of another Party as a part of a final judgment, seeks to avoid the execution or further execution of the sentence in the sentencing State by fleeing to the territory of the former Party before having served the sentence, the sentencing State may request the other Party to take over the execution of the sentence.

2. At the request of the sentencing State, the administering State may, prior to the arrival of the documents supporting the request, or prior to the decision on that request, arrest the sentenced person, or take any other measure to ensure that the sentenced person remains in its territory, pending a decision on the request. Requests for provisional measures shall include the information mentioned in paragraph 3 of Article 4 of the Convention. The penal position of the sentenced person shall not be aggravated as a result of any period spent in custody by reason of this paragraph.

3. The consent of the sentenced person shall not be required to the transfer of the execution of the sentence.

Article 3

Personer som har flytt från domslandet

1. Om en medborgare i en fördragsslutande stat som har ådömts en påföljd som vunnit laga kraft i en annan fördragsslutande stat försöker att undandra sig att påföljden verkställs eller att vidare verkställighet av denna fullföljs i domslandet genom att fly till den förstnämnda fördragsslutande statens territorium innan påföljden har verkställts, får domslandet begära att den förstnämnda fördragsslutande staten övertar verkställigheten av påföljden.

2. På framställning från domslandet får verkställighetslandet, innan de handlingar på vilka framställningen grundas har mottagits eller innan något beslut med anledning av framställningen har fattats, anhålla och häkta den dömda eller vidta andra åtgärder för att säkerställa att denne stannar kvar inom dess territorium tills beslut med anledning av framställningen har fattats. En framställning om sådana provisoriska åtgärder skall innehålla de uppgifter som anges artikel 4.3 i konventionen. Den dömdes ställning i straffrättsligt hänseende får inte försämrats genom dennes frihetsberövande grundat på denna punkt.

3. Den dömdes samtycke skall inte krävas för överförande av verkställigheten av påföljden.

Artikel 3

Sentenced persons subject to an expulsion or deportation order

1. Upon being requested by the sentencing State, the administering State may, subject to the provisions of this Article, agree to the transfer of a sentenced person without the consent of that person, where the sentence passed on the latter, or an administrative decision consequential to that sentence, includes an expulsion or deportation order or any other measure as the result of which that person will no longer be allowed to remain in the territory of the sentencing State once he or she is released from prison.

2. The administering State shall not give its agreement for the purposes of paragraph 1 before having taken into consideration the opinion of the sentenced person.

3. For the purposes of the application of this Article, the sentencing State shall furnish the administering State with:

a) a declaration containing the opinion of the sentenced person as to his or her proposed transfer, and

b) a copy of the expulsion or deportation order or any other order having the effect that the sentenced person will no longer be allowed to remain in the territory of the sentencing State once he or she is released from prison.

4. Any person transferred under the provisions of this Article shall not be proceeded against, sentenced or detained with a view to the carrying out of a sentence or detention order, for any offence committed prior to his or her transfer other than that for which

Dömda personer som är föremål för utvisnings- och avvisningsbeslut

1. På framställning av domslandet får verkställighetslandet, i enlighet med bestämmelserna i denna artikel, lämna sitt samtycke att överföra av en dömd person utan dennes samtycke om den påföljd som personen har ådömts, eller om ett administrativt beslut fattat till följd av denna påföljd, innehåller beslut om utvisning eller avvisning eller någon annan åtgärd som har till följd att den dömd inte längre har rätt att uppehålla sig inom domslandets territorium sedan han eller hon har försatts på fri fot.

2. Verkställighetslandet skall inte ge sitt samtycke för de syften som avses i punkt 1 i denna artikel förrän det har beaktat den dömdes yttrande.

3. För tillämpningen av denna artikel skall domslandet förse verkställighetslandet med följande handlingar:

a) en förklaring innehållande den dömdes yttrande om det begärda överförandet av honom eller henne,

b) en kopia av beslutet om utvisning eller avvisning eller av annat beslut som innebär att den dömd inte längre har rätt att uppehålla sig inom domslandets territorium sedan han eller hon har försatts på fri fot.

4. Den som överförs i enlighet med bestämmelserna i denna artikel skall inte lagföras, dömas eller berövas friheten om detta syftar till att verkställa en påföljd eller ett häktningsbeslut för något annat brott som begåtts före överförandet av honom eller henne

the sentence to be enforced was imposed, nor shall he or she for any other reason be restricted in his or her personal freedom, except in the following cases:

a) when the sentencing State so authorises: a request for authorisation shall be submitted, accompanied by all relevant documents and a legal record of any statement made by the convicted person; authorisation shall be given when the offence for which it is requested would itself be subject to extradition under the law of the sentencing State or when extradition would be excluded only by reason of the amount of punishment;

b) when the sentenced person, having had an opportunity to leave the territory of the administering State, has not done so within 45 days of his or her final discharge, or if he or she has returned to that territory after leaving it.

5. Notwithstanding the provisions of paragraph 4, the administering State may take any measures necessary under its law, including proceedings in absentia, to prevent any legal effects of lapse of time.

6. Any contracting State may, by way of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate that it will not take over the execution of sentences under the circumstances described in this Article.

Article 4

Signature and entry into force

än det brott som omfattas av den påföljd som skall verkställas; inte heller skall hans eller hennes personliga frihet inskränkas annat än i följande fall:

a) med domslandets tillstånd, varvid en framställning om tillstånd skall överlämnas, åtföljd av alla erforderliga handlingar samt protokoll över berättelser som den dömda avgivit; tillståndet skall lämnas om det brott för vilket det begärs är sådant att utlämning enligt domslandets lag skulle kunna ske eller om utlämning skulle vara utesluten endast på grund av straffets längd,

b) om den dömda, efter att ha haft möjlighet att lämna verkställighetslandets territorium, inte har gjort det inom 45 dagar efter det att han eller hon slutgiltigt försatts på fri fot eller har återvänt dit efter att ha lämnat territoriet i fråga.

5. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 4 får verkställighetslandet vidta alla nödvändiga åtgärder som är förenliga med dess lagstiftning, inklusive lagföring i den tilltalades frånvaro, för att förhindra preskription.

6. En fördragsslutande stat kan genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare meddela att den inte avser att överta verkställighet av påföljder enligt bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 4

Undertecknande och ikraftträdande

1. This Protocol shall be open for signature by the member States of the Council of Europe and the other States signatory to the Convention. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. A Signatory may not ratify, accept or approve this Protocol unless it has previously or simultaneously ratified, accepted or approved the Convention. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

2. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval.

3. In respect of any signatory State which subsequently deposits its instrument of ratification, acceptance or approval, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit.

Article 5

Accession

1. Any non-member State which has acceded to the Convention may accede to this Protocol after it has entered into force.

2. In respect of any acceding State, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of accession.

1. Detta protokoll är öppet för undertecknande av Europarådets medlemsstater och de övriga stater som har undertecknat konventionen. Det skall ratificeras, godtas eller godkännas. En signatärstat får inte ratificera, godta eller godkänna detta protokoll om den inte tidigare eller samtidigt har ratificerat, godtagit eller godkänt konventionen. Ratifikations-, godtagande- och godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

2. Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter deponeringen av det tredje ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet.

3. I förhållande till en signatärstat som senare deponerar sitt ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter dagen för deponeringen.

Artikel 5

Anslutning

1. En icke-medlemsstat som har anslutit sig till konventionen får ansluta sig till detta protokoll efter det att det har trätt i kraft.

2. I förhållande till en stat som ansluter sig träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då anslutningsinstrumentet deponerades.

Article 6

Territorial application

1. Any State may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.

2. Any Contracting State may, at any later date, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 7

Temporal application

This Protocol shall be applicable to the enforcement of sentences

Artikel 6

Territoriell tillämpning

1. Varje stat kan vid undertecknandet eller vid deponeringen av instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning närmare ange det eller de områden beträffande vilka protokollet skall tillämpas.

2. Varje fördragsslutande stat kan vid vilken som helst senare tidpunkt, genom förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare, utsträcka tillämpningen av detta protokoll till vilket som helst annat område som anges i förklaringen. Med avseende på ett sådant område träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog förklaringen.

3. En förklaring som avgetts i enlighet med de båda föregående punkterna kan, beträffande område som har angetts i förklaringen, återtogs genom en underrättelse ställd till generalsekreteraren. Återtagandet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 7

Temporär tillämpning

Detta protokoll skall tillämpas på verkställighet av påföljder som

imposed either before or after its entry into force.

Article 8

Denunciation

1. Any Contracting State may at any time denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

3. This Protocol shall, however, continue to apply to the enforcement of sentences of persons who have been transferred in conformity with the provisions of both the Convention and this Protocol before the date on which such denunciation takes effect.

4. Denunciation of the Convention automatically entails denunciation of this Protocol.

Article 9

Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any Signatory, any Party and any other State which has been invited to accede to the Convention of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c) any date of entry into force of this Protocol in accord-

ådömts såväl före som efter protokollets ikraftträdande.

Artikel 8

Uppsägning

1. En fördragsslutande stat kan när som helst säga upp detta protokoll genom en till Europarådets generalsekreterare ställd underrättelse.

2. Uppsägningen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

3. Detta protokoll skall emellertid fortsätta att tillämpas på verkställighet av påföljder beträffande personer som har överförts i enlighet med bestämmelserna både i konventionen och i detta protokoll före den dag då en sådan uppsägning träder i kraft.

4. Uppsägning av konventionen medför automatiskt uppsägning av detta protokoll.

Artikel 9

Underrättelser

Europarådets generalsekreterare skall underrätta Europarådets medlemsstater, signatärstaterna, varje fördragsslutande stat och varje annan stat som har inbjudits att ansluta sig till konventionen om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument,
- c) dagen för protokollets

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 1

ance with Articles 4 or 5;

d) any other act, declaration, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this eighteenth day of December 1997, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the other States signatory to the Convention and to any State invited to accede to the Convention.

ikraftträdande enligt artiklarna 4 eller 5, samt

d) andra åtgärder, förklaringar, underrättelser eller meddelanden som rör detta protokoll.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Strasbourg den 18 december 1997 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar, som skall förvaras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall översända bestyrkt avskrift därav till alla medlemsstaterna i Europarådet, till de övriga stater som har undertecknat konventionen samt till de stater som har inbjudits att ansluta sig till den.

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 1

Utdrag ur 1990 års konvention om tillämpningen av 1985 års Schengenavtal

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 2

Artikel 67

Följande bestämmelser avser att komplettera Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer mellan de avtalsslutande parter som tillträtt denna konvention.

Artikel 68

1. Om en medborgare i en avtalsslutande part som genom lagakraftvunnen dom dömts till frihetsstraff eller någon annan frihetsberövande åtgärd genom att fly till sitt eget land undandragit sig verkställighet av detta straff eller denna åtgärd, kan den avtalsslutande part som lagföringen ägt rum hos göra en framställning till den andra parten om verkställighet av straffet eller åtgärden, om den dömda påträffas på den senares territorium.

2. I avvaktan på de handlingar som åberopas i framställningen om verkställighet av frihetsstraff eller annan frihetsberövande åtgärd eller återstående del av straff och på beslut i samband med framställningen, kan den berörda anmodade parten på begäran av den ansökande parten kvarhålla den dömda eller vidta andra åtgärder för att säkra dennes närvaro på den anmodade partens territorium.

Artikel 69

Det överförande av verkställighet som avses i artikel 68 kräver inte samtycke av den som dömts till frihetsstraff eller annan frihetsberövande åtgärd. Övriga bestämmelser i Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer skall gälla i tillämpliga delar.

Sammanfattning av Ds 1999:23 Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 3

I promemorian behandlas frågan om Sveriges tillträde till ett tilläggsprotokoll till Europarådets konvention om överförande av dömda personer. Promemorian behandlar även vissa bestämmelser (*artikel 67–69*) i 1990 års tillämpningskonvention till 1985 års Schengenavtal. Syftet med tilläggsprotokollet är att i vissa situationer göra det möjligt att överföra dömda personer utan den dömdes samtycke, som annars är ett ovillkorligt krav enligt överförandekonventionens bestämmelser. De två situationer som berörs är när den dömda flytt till sitt hemland innan påföljden till verkställts i den andra staten och när den dömda i samband med domen utvisas på grund av brottet. Motsvarande bestämmelser om att samtycke inte krävs när den dömda har flytt till sitt hemland innan påföljden har verkställts finns i angivna artiklar i Schengenkonventionen. I promemorian föreslås att Sverige tillträder tilläggsprotokollet. Vidare innehåller promemorian förslag till vissa lagändringar för att anpassa lagstiftningen till bestämmelserna i tilläggsprotokollet och aktuella artiklar i Schengenkonventionen.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

dels att nuvarande 25 b § skall betecknas 25 g §,

dels att 2, 3, 25, 25 a, den nya 25 g, 26, 27, 34, 34 a, 35 och 41 §§ samt rubrikerna närmast före 26 och 34 a §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 5 § skall lyda: ”Verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen”,

dels att det i lagen skall införas sju nya paragrafer, 25 b–25 f, 25 h och 34 b §§, samt närmast före 25 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Haag den 28 maj 1970 undertecknade europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) gäller 4–24, 26 och 28–41 §§, i den mån ej annat anges i förordnandet.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gäller 25 a, 25 b, 34 a, 35 och 37–41 §§.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gäller 25 a, 25 g, 34 a, 35 och 37–41 §§. *Avser förordnandet verkställighet också enligt det i Strasbourg den 18 december 1997 undertecknade tilläggsprotokollet till överförandekonventionen (tilläggsprotokollet) gäller även 25 b–25 f, 25 h och 34 b §§.*

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt artikel 67–69 enligt den i Schengen den 19 juni 1990 undertecknade tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 (Schengenkonventionen) gäller 25 a §, 25 b § första stycket 1, 25 c–25 g, 34 a, 35 och 37–41 §§.

Gäller förordnande enligt 1 § verkställighet enligt annan överenskommelse med främmande

Gäller förordnande enligt 1 § verkställighet enligt annan överenskommelse med främmande

stat än som anges i första *eller andra* stycket, meddelar regeringen bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutas i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande stat en av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25–34 §§ gäller dock i tillämpliga delar.

stat än som anges i första–*tredje* stycket, meddelar regeringen bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutas i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande stat en av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25–34 §§ gäller dock i tillämpliga delar.

3 §

Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen, även om förordnande som avses i 1 § ej meddelats, för visst fall förordna, att frihetsberövande påföljd som ådömts svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige genom dom eller annat avgörande meddelat av domstol eller annan behörig myndighet i främmande stat får verkställas i Sverige enligt denna lag, eller att verkställighet av frihetsberövande påföljd som här i landet ådömts eller ålagts medborgare eller någon som har hemvist i viss främmande stat, får anförtros myndighet i den främmande staten. Det sistnämnda gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *tredje* stycket motsvarande tillämpning.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *ffjärde* stycket motsvarande tillämpning.

25 §

Skall enligt förordnande som avses i 2 § *tredje* stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföreläggning ägt rum i främmande stat, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftägande dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

Skall enligt förordnande som avses i 2 § *ffjärde* stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföreläggning ägt rum i främmande stat, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftägande dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

Skall verkställigheten ske i Sverige utan att ny påföljd bestämts här i landet av domstol eller annan myndighet enligt svensk lag, får verkställighet äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än som enligt svensk lag kunnat följa på brotten. Ådömda böter får verkställas, även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat ådömas enligt svensk lag. Innebär den ådömda påföljden frihetsberövande, gäller bestämmelserna i svensk lag om verkställighet av påföljd av närmast motsvarande art.

Verkställighet i fall som avses i denna paragraf får icke i något fall ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som

å dömts i den främmande staten. Vid verkställighet enligt andra stycket skall, i den mån det kan ske och följer av den överenskommelse med främmande stat som är i fråga, den dömda räknas till godo vad han kan ha utstått av påföljden i den främmande staten samt tid varunder han med anledning av brott som avses med påföljden varit anhållen eller häktad i den främmande staten eller här i landet.

*Verkställighet i Sverige enligt
överförandekonventionen m.m.*

25 a §

Verkställighet enligt överförandekonventionen av frihetsberövande påföljd som på grund av brottslig gärning har å dömts eller beslutats av domstol i stat som har tillträtt nämnda konvention får ske i Sverige, om

den dömda är svensk medborgare eller har hemvist här,

den dömda har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige,

den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag, och

den tid för frihetsberövande som återstod när framställning om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Verkställighet enligt överförandekonventionen av frihetsberövande påföljd som på grund av brottslig gärning har å dömts eller beslutats av domstol i stat som har tillträtt nämnda konvention får ske i Sverige, om

den dömda är svensk medborgare eller har hemvist här,

den dömda har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige,

den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag, och

den tid för frihetsberövande som återstod när framställning om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Verkställighet enligt första stycket får dock ske i Sverige utan den dömdes samtycke

1. enligt tilläggsprotokollet i fall som avses i 25 b § 1 eller 2 när den andra staten har tillträtt nämnda protokoll, eller

2. enligt Schengenkonventionen i fall som avses i 25 b § 1 när den andra staten har anslutit sig till eller slutit avtal om samarbete enligt Schengenkonventionen.

Framställning om verkställighet i Sverige görs av behörig myndighet i den främmande staten hos utrikesdepartementet och prövas av regeringen. Regeringen kan också själv göra framställning hos främmande stat om att verkställigheten skall ske i Sverige.

Framställning om verkställighet i Sverige görs av behörig myndighet i den främmande staten hos Utrikesdepartementet och prövas av regeringen. I fall som avses i första stycket kan regeringen själv göra framställning hos främmande stat om att verkställigheten skall

25 b §

Verkställighet enligt 25 a § andra stycket får ske endast,

om den dömda försöker undvika verkställigheten av en frihetsberövande påföljd, som har ådömts genom en lagakraftvunnen dom i den andra staten, genom att fly till Sverige innan frihetsberövandet till fullo har verkställts, eller

om påföljden, eller ett beslut som har fattats av administrativ myndighet, till följd av denna påföljd, innebär att den dömda utvisas från den stat som meddelat domen eller på annat sätt förbjuds att vistas i den staten efter det att han eller hon försätts på fri fot.

25 c §

I fall som avses i 25 b § 1 och som kan föranleda en framställning om överförande av straffverkställighet får den dömda, på begäran av behörig myndighet i den andra staten, häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden.

Beslut om häktning fattas av rätten på framställning av åklagaren enligt vad som i rättegångsbalken stadgas om brottmål.

I fråga om anhållande och häktning gäller i tillämpliga delar 24 kap. 1 § tredje stycket, 4 § första och andra stycket, 5 § första stycket, 6 § första och tredje stycket, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje stycket, 9–11 §§, 12 § första och tredje stycket, 13–15 §§, 16 § första och tredje stycket, 20 § första stycket 2 och andra stycket, 22 § första stycket samt 23–24 §§ rättegångsbalken.

En ny förhandling om häktning skall, om den häktade begär det, äga rum inom två veckor efter det

25 d §

Finns det skäl att anhålla eller häkta den dömden men kan det antas att syftet därmed kan tillgodoses genom reseförbud eller anmälningsskyldighet får åklagaren eller rätten meddela beslut om detta. I fråga om reseförbud och anmälningsskyldighet gäller i tillämpliga delar 25 kap. 1 § tredje stycket, 2–5, 7 § första och andra stycket och 9 § rättegångsbalken.

25 e §

Beslut om tvångsmedel kan meddelas även efter det att framställningen om överförande har beviljats.

Beslut om anhållande, häktning eller reseförbud och anmälningsskyldighet skall hävas om inte framställning ges in inom fyrtio dagar efter det att den dömden anhölls eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades. I annat fall gäller beslutet till dess framställning om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden börjar verkställas. Ett beslut om anhållande eller häktning skall upphävas senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömden har varit berövad friheten här i landet i anledning av denna bestämmelse och i den andra staten uppgår till den tid som den dömden skulle varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Regeringen eller chefen för Justitiedepartementet får häva en åtgärd som meddelats enligt 25 c eller 25 d §§.

Den tid som den dömden har varit berövad friheten enligt denna

bestämmelse skall enligt bestämmelserna i 33 kap. 5 § brottsbalken avräknas från det straff som skall verkställas.

25 f §

I fall som avses i 25 b § 1 skall offentligt biträde förordnas för den dömd, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

I ärende hos regeringen fattas beslut om förordnande av offentligt biträde och ersättning till denne för dennes arbete i ärendet hos regeringen av den departementstjänsteman som regeringen utser.

Beslut enligt andra stycket överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

25 g §

Skall verkställighet enligt överförandekonventionen ske i Sverige av frihetsberövande påföljd, kan regeringen efter omständigheterna antingen

Skall verkställighet enligt överförandekonventionen och, i förekommande fall, tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen ske i Sverige av en frihetsberövande påföljd, kan regeringen efter omständigheterna antingen

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige, eller

2. överlämna åt Riksåklagaren att göra ansökan hos rätten om att ny påföljd skall bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning.

Vid verkställighet enligt denna paragraf tillämpas 24 § första och andra styckena.

I fall som avses i första stycket 1 gäller i tillämpliga delar 25 § andra och tredje styckena.

I fall som avses i första stycket 2 gäller i tillämpliga delar 9 §, 10 § andra stycket samt 11-13 och 15 §§. Påföljden får inte bestämmas till enbart böter. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller 24 och 25 kap. rättegångsbalken.

25 h §

Skall verkställighet ske i Sverige enligt 25 b § 2 gäller i tillämpliga delar 23 § första stycket.

26 §

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd enligt förordnande som avses i 2 § första eller tredje stycket upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som regeringen bestämmer. Om det föreligger särskilda skäl, får en myndighet som här avses med eget yttrande överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1-8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Framställning om verkställighet av frihetsberövande påföljd får ej göras, om den dömda är svensk medborgare och själv motsätter sig åtgärden. Uppkommer fråga om verkställighet av frihetsberövande påföljd som ådömts eller ålagts annan än svensk medborgare, skall Statens invandrarverk höras, om icke den dömda samtycker till åtgärden. Avstyrker Invandrarverket att framställning göres, underställes ärendet regeringen för avgörande.

Har regeringen enligt 3 § förordnat att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros myndighet i främmande stat, ombesörjer Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen att framställning om verkställighet görs i den främmande staten.

27 §

I mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd skall offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd enligt förordnande som avses i 2 § första eller fjärde stycket upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som regeringen bestämmer. Om det föreligger särskilda skäl, får en myndighet som här avses med eget yttrande överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1-8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

I mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd gäller 25 f § i tillämpliga delar.

Beslut enligt denna bestämmelse av Kriminalvårdsstyrelsen eller Socialstyrelsen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid över-

34 §

På begäran av behörig myndighet i främmande stat, i vilken efter framställning enligt 26 § verkställighet skall ske av påföljd som ådömts någon vilken vid överförandet till den främmande staten var berövad friheten, kan regeringen medge att den dömd, utan hinder av tillämpliga bestämmelser i artikel 9 i brottmålsdomskonventionen eller motsvarande bestämmelser i annan överenskommelse som Sverige ingått med den främmande staten eller av utfästelse som avses i 33 §, får åtalas, dömas eller berövas friheten i den främmande staten för verkställighet av påföljd eller tvångsåtgärd eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet med anledning av brott som begåtts före hans överförande till den främmande staten och som ej omfattas av framställningen om verkställighet. Sådant medgivande får lämnas endast om utlämning för brottet kunnat lagligen äga rum eller om utlämning skulle ha varit utesluten endast på grund av straffets längd.

Framgår av handlingarna i ärendet att medgivande icke kan lagligen lämnas, skall begäran omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen, om *det begäres av* den som avses med framställningen. Finner högsta domstolen att hinder möter, får medgivande ej lämnas.

Framgår av handlingarna i ärendet att medgivande icke kan lagligen lämnas, skall begäran omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av Högsta domstolen, om *inte* den som avses med framställningen *har samtyckt till denna*. Finner Högsta domstolen att hinder möter, får medgivande *av regeringen* ej lämnas.

Verkställighet enligt överförandekonventionen

Verkställighet *utomlands* enligt överförandekonventionen

34 a §

Fråga om verkställighet enligt överförandekonventionen i främmande stat av här i landet ådömd påföljd upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen. Framställning om sådan verkställighet får inte göras, om med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Fråga om verkställighet enligt överförandekonventionen *och, i förekommande fall, tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen* i främmande stat av här i landet ådömd påföljd upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen. Framställning om sådan verkställighet får inte göras, om med motsvarande tillämpning av 25 a § första *och andra* stycket hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Fråga om verkställighet enligt

Fråga om verkställighet *enligt*

första stycket på begäran av främmande stat prövas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket.

överförandekonventionen enligt första stycket på begäran av främmande stat prövas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket.

Kriminalvårdsstyrelsen eller Socialstyrelsen får, om det föreligger särskilda skäl, med eget yttrande överlämna ett ärende om verkställighet till regeringen för avgörande.

I fall som avses i denna paragraf gäller 27-29 och 33 §§ i tillämpliga delar.

34 b §

Har en person, som utöver ådömd påföljd utvisats på grund av brottet, överförs från Sverige till en annan stat med tillämpning av överförandekonventionen och tilläggsprotokollet gäller i tillämpliga delar 34 §.

35 §

Laga domstol i mål eller ärende som avses i denna lag är Stockholms tingsrätt.

Laga domstol i mål eller ärende som avses i denna lag är Stockholms tingsrätt, *om inte annat följer av 25 c, 25 d, 25 f och 27 §§.*

41 §

Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag eller i anslutning till lagen meddelade tillämpningsföreskrifter föres hos regeringen genom besvär.

Kriminalvårdsstyrelsens eller Socialstyrelsens beslut enligt denna lag eller i anslutning till lagen meddelade tillämpningsföreskrifter *överklagas till regeringen.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2 Förslag till ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff att det skall införas tre nya paragrafer, 5 a–5 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

I de fall den dömden försöker undvika verkställigheten av ett frihetsstraff genom att fly till Sverige innan frihetsberövandet till fullo har verkställts får den dömden på begäran av behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge häktas, om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av straffet.

Beslut om häktning fattas av rätten på framställning av åklagaren enligt vad som i rättegångsbalken stadgas om brottmål.

I fråga om anhållande och häktning gäller i tillämpliga delar 24 kap. 1 § tredje stycket, 4 § första och andra stycket, 5 § första stycket, 6 § första och tredje stycket, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje stycket, 9–11 §§, 12 § första och tredje stycket, 13–15 §§, 16 § första och tredje stycket, 20 § första stycket 2 och andra stycket, 22 § första stycket samt 23–24 §§ rättegångsbalken.

En ny förhandling om häktning skall, om den häktade begär det, äga rum inom två veckor efter det att beslut senast meddelats.

5 b §

Finns det skäl att häkta eller anhålla den dömden men kan det antas att syftet därmed kan tillgodoses genom reseförbud eller anmälningsskyldighet får beslut meddelas härom. I fråga om rese-

förbud och anmälningsskyldighet gäller i tillämpliga delar 25 kap. 1 § tredje stycket, 2–5, 7 § första och andra stycket och 9 § rättegångsbalken.

5 c §

Beslut om tvångsmedel kan meddelas även efter det att framställningen om överförande har beviljats.

Beslut om anhållande, häktning eller reseförbud och anmälningsskyldighet skall hävas om inte framställning ges in inom fyrtio dagar efter det att den dömde anhölls eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades. I annat fall gäller beslutet till dess framställning om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden börjar verkställas. Ett beslut om anhållande eller häktning skall under alla omständigheter upphävas senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten här i landet i anledning av denna bestämmelse och i Danmark, Finland, Island eller Norge uppgår till den tid som den dömde skulle varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Den tid som den dömde har varit berövad friheten enligt denna bestämmelse skall enligt bestämmelserna i 33 kap. 5 § brottsbalken avräknas från det straff som skall verkställas.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 5

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av följande instanser:

Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Socialstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet och Sveriges Advokatsamfund.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

dels att nuvarande 25 b § skall betecknas 25 g §,

dels att 2, 3, 25, 25 a, den nya 25 g, 26, 27, 34, 34 a, 35 och 41 §§ samt rubriken före 26 § och rubriken närmast före 34 a § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken före 5 § skall lyda: ”Verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen”,

dels att det i lagen skall införas sju nya paragrafer, 25 b–25 f, 25 h och 34 b §§, samt närmast före 25 a § och 25 c § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Haag den 28 maj 1970 undertecknade europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) gäller 4–24, 26 och 28–41 §§, i den mån ej annat anges i förordnandet.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gäller 25 a, 25 b, 34 a, 35 och 37–41 §§.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gäller 25 a, 25 g, 34 a, 35 och 37–41 §§. *Avser förordnandet verkställighet också enligt det i Strasbourg den 18 december 1997 undertecknade tilläggsprotokollet till överförandekonventionen (tilläggsprotokollet) gäller även 25 b–25 f, 25 h och 34 b §§.*

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt artikel 67–69 i den i Schengen den 19 juni 1990 undertecknade tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 (Schengenkonventionen) gäller 25 a §, 25 b § första stycket 1, 25 c–25 g, 34 a, 35, 37–39 och 41 §§.

¹ Senaste lydelse 1984:876

Gäller förordnande enligt 1 § verkställighet enligt annan överenskommelse med främmande stat än som anges i första *eller andra stycket*, meddelar regeringen bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande staten av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25–34 §§ gäller dock i tillämpliga delar.

Gäller förordnande enligt 1 § verkställighet enligt annan överenskommelse med främmande stat än som anges i första–*tredje styckena*, meddelar regeringen bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande staten av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25–34 §§ gäller dock i tillämpliga delar.

3 §²

Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen, även om förordnande som avses i 1 § ej meddelats, för visst fall förordna, att frihetsberövande påföljd som ådömts svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige genom dom eller annat avgörande meddelat av domstol eller annan behörig myndighet i främmande stat får verkställas i Sverige enligt denna lag, eller att verkställighet av frihetsberövande påföljd som här i landet ådömts eller ålagts medborgare eller någon som har hemvist i viss främmande stat, får anförtros myndighet i den främmande staten. Det sistnämnda gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *tredje* stycket motsvarande tillämpning.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *ffjärde* stycket motsvarande tillämpning.

25 §³

Skall enligt förordnande som avses i 2 § *tredje* stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföring ägt rum i främmande stat, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftägande dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

Skall enligt förordnande som avses i 2 § *ffjärde* stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföring ägt rum i främmande stat, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftägande dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

Skall verkställigheten ske i Sverige utan att ny påföljd bestämts här i landet av domstol eller annan myndighet enligt svensk lag, får verkställighet äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än som enligt svensk lag kunnat följa på brotten. Ådömda böter får verkställas, även

² Senaste lydelse 1991:1144

³ Senaste lydelse 1984:876

om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat ådömas enligt svensk lag. Innebär den ådömda påföljden frihetsberövande, gäller bestämmelserna i svensk lag om verkställighet av påföljd av närmast motsvarande art.

Verkställighet i fall som avses i denna paragraf får icke i något fall ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som ådömts i den främmande staten. Vid verkställighet enligt andra stycket skall, i den mån det kan ske och följer av den överenskommelse med främmande stat som är i fråga, den dömda räknas till godo vad han kan ha utstått av påföljden i den främmande staten samt tid varunder han med anledning av brott som avses med påföljden varit anhållen eller häktad i den främmande staten eller här i landet.

*Verkställighet i Sverige enligt
överförandekonventionen m.m.*

25 a §⁴

Verkställighet enligt överförandekonventionen av frihetsberövande påföljd som på grund av brottslig gärning har ådömts eller beslutats av domstol i stat som har tillträtt nämnda konvention får ske i Sverige, om

1. den dömda är svensk medborgare eller har hemvist här,
2. den dömda har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige,
3. den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag, och
4. den tid för frihetsberövande som återstod när framställning om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Verkställighet enligt första stycket får också ske i Sverige utan att den dömda samtycker,

1. enligt tilläggsprotokollet i fall som avses i 25 b § 1 eller 2 när den andra staten har tillträtt nämnda protokoll, eller

2. enligt Schengenkonventionen i fall som avses i 25 b § 1 när den andra staten har anslutit sig till eller slutit avtal om samarbete enligt Schengenkonventionen.

Framställning om verkställighet i Sverige görs av behörig myndighet i den främmande staten hos utrikesdepartementet och prövas av regeringen. Regeringen kan också själv göra framställning hos främmande stat om att verkställigheten skall ske i Sverige.

Framställning om verkställighet i Sverige görs av behörig myndighet i den främmande staten. Framställningen skall göras hos Utrikesdepartementet och prövas av regeringen. I fall som avses i första stycket kan regeringen också själv göra framställning hos främmande stat om att verkställigheten skall ske i Sverige.

⁴ Senaste lydelse 1984:876

25 b §

Verkställighet enligt 25 a § andra stycket får ske endast,

1. om den dömda försöker undandra sig verkställigheten av en frihetsberövande påföljd, som har dömts ut genom en dom som vunnit laga kraft i den andra staten, genom att fly till Sverige innan frihetsberövandet till fullo har verkställts, eller

2. om påföljden, eller ett beslut som har fattats av en administrativ myndighet till följd av denna påföljd, innebär att den dömda utvisas från den stat som meddelat domen eller på annat sätt förbjuds att vistas i den staten efter det att han eller hon försätts på fri fot.

Tvångsmedel när den dömda har flytt till Sverige

25 c §

I fall som avses i 25 b § 1 och som kan föranleda en framställning om överförande av straffverkställighet får den dömda, på begäran av behörig myndighet i den andra staten, häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden.

Beslut om häktning fattas av rätten på framställning av åklagaren enligt vad som i rättegångsbalken stadgas om brottmål.

I fråga om anhållande och häktning tillämpas följande bestämmelser i 24 kap. rättegångsbalken: 1 § tredje stycket, 4 § första och andra stycket, 5 § första stycket, 6 § första och tredje stycket, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje stycket, 9–11 §§, 12 § första och tredje stycket, 13–15 §§, 16 § första och tredje stycket, 20 § första stycket 2 och andra stycket, 22 § första stycket samt 23–24 §§.

En ny förhandling om häktning skall, om den häktade begär det, hållas senast två dagar efter en sådan begäran kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor efter det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

25 d §

Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömda enligt 25 c § och samma syfte kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet får åklagaren eller rätten meddela beslut om detta. I fråga om reseförbud och anmälningsskyldighet tillämpas 25 kap. 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första och andra stycket och 9 § rättegångsbalken.

25 e §

Beslut om tvångsmedel enligt 25 c och 25 d §§ kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har beviljats.

Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet om inte en framställning om överförande av verkställighet lämnas in inom fyrtio dagar efter det att den dömda anhölls eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades. I annat fall gäller beslutet till dess att framställningen har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas. Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömda har varit berövad friheten, här i landet med stöd av 25 c § och i den andra staten, uppgår till den tid som den

dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Regeringen får vid prövningen av en framställning om överförande av verkställighet häva en åtgärd som meddelats enligt 25 c eller 25 d §. Chefen för Justitiedepartementet får i brådskande fall också häva en sådan åtgärd.

25 f §

I fall som avses i 25 b § 1 skall offentligt biträde förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av den departementstjänsteman som regeringen utser.

Beslut om offentligt biträde eller om ersättning till denne överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

25 g §⁵

Skall verkställighet enligt överförandekonventionen ske i Sverige av frihetsberövande påföljd, kan regeringen efter omständigheterna antingen

Skall verkställighet enligt överförandekonventionen och, i förekommande fall, tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen ske i Sverige av en frihetsberövande påföljd, kan regeringen efter omständigheterna antingen

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige, eller

2. överlämna åt Riksåklagaren att göra ansökan hos rätten om att ny påföljd skall bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning.

Vid verkställighet enligt denna paragraf tillämpas 24 § första och andra styckena.

I fall som avses i första stycket 1 gäller i tillämpliga delar 25 § andra och tredje styckena.

I fall som avses i första stycket 2 gäller i tillämpliga delar 9 §, 10 § andra stycket samt 11–13 och 15 §§. Påföljden får inte bestämmas

I fall som avses i första stycket 2 gäller i tillämpliga delar 9 §, 10 § andra stycket samt 11–13 och 15 §§. Påföljden får inte bestämmas

⁵ Senaste lydelse 1984:876

till enbart böter. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller 24 och 25 kap. rättegångsbalken.

till enbart böter. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller 24 och 25 kap. rättegångsbalken, *om inte bestämmelserna i 25 c § är tillämpliga.*

25 h §

Skall verkställighet ske i Sverige enligt 25 b § 2 tillämpas 23 § första stycket.

Verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom.

Verkställighet utomlands enligt brottmålsdomskonventionen m.m.

Allmänna bestämmelser

26 §⁶

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd enligt förordnande som avses i 2 § första eller tredje stycket upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som regeringen bestämmer. Om det föreligger särskilda skäl, får en myndighet som här avses med eget yttrande överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1-8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Framställning om verkställighet av frihetsberövande påföljd får ej göras, om den dömda är svensk medborgare och själv motsätter sig åtgärden. Uppkommer fråga om verkställighet av frihetsberövande påföljd som ådömts eller ålagts annan än svensk medborgare, skall Statens invandrarverk höras, om icke den dömda samtycker till åtgärden. Avstyrker Invandrarverket att framställning göres, underställes ärendet regeringen för avgörande.

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd enligt förordnande som avses i 2 § första eller fjärde stycket upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som regeringen bestämmer. Om det föreligger särskilda skäl, får en myndighet som här avses med eget yttrande överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1-8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

⁶ Senaste lydelse 1993:205

Har regeringen enligt 3 § förordnat att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros myndighet i främmande stat, ombesörjer Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, Socialstyrelsen att framställning om verkställighet görs i den främmande staten.

27 §⁷

I mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd skall offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Beslut av Kriminalvårdsstyrelsen eller Socialstyrelsen enligt första stycket överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

34 §⁸

På begäran av behörig myndighet i främmande stat, i vilken efter framställning enligt 26 § verkställighet skall ske av påföljd som ådömts någon vilken vid överförandet till den främmande staten var berövad friheten, kan regeringen medge att den dömde, utan hinder av tillämpliga bestämmelser i artikel 9 i brottmålsdomskonventionen eller motsvarande bestämmelser i annan överenskommelse som Sverige ingått med den främmande staten eller av utfästelse som avses i 33 §, får åtalas, dömas eller berövas friheten i den främmande staten för verkställighet av påföljd eller tvångsåtgärd eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet med anledning av brott som begåtts före hans överförande till den främmande staten och som ej omfattas av framställningen om verkställighet. Sådant medgivande får lämnas endast om utlämning för brottet kunnat lagligen äga rum eller om utlämning skulle ha varit utesluten endast på grund av straffets längd.

Framgår av handlingarna i ärendet att medgivande *icke* kan *lagligen* lämnas, skall begäran omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen, om *det begäres av* den som avses med framställningen. Finner högsta domstolen att hinder möter, får medgivande *ej* lämnas.

Framgår *det* av handlingarna i ärendet att medgivande *inte* kan lämnas, skall begäran omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av Högsta domstolen, om *inte* den som avses med framställningen *har samtyckt till denna*. Finner Högsta domstolen att hinder möter, får medgivande *av regeringen inte* lämnas.

Verkställighet enligt överförandekonventionen

Verkställighet *utomlands* enligt överförandekonventionen *m.m.*

34 a §⁹

⁷ Senaste lydelse 1996:1636

⁸ Senaste lydelse 1984:876

Fråga om verkställighet enligt överförandekonventionen i främmande stat av här i landet ådömd påföljd upptas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen. Framställning om sådan verkställighet får inte göras, om med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Fråga om verkställighet enligt första stycket på begäran av främmande stat prövas av Kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket.

Kriminalvårdsstyrelsen eller Socialstyrelsen får, om det föreligger särskilda skäl, med eget yttrande överlämna ett ärende om verkställighet till regeringen för avgörande.

I fall som avses i denna paragraf gäller 27-29 och 33 §§ i tillämpliga delar.

34 b §

Har en person, som utöver utdömd påföljd utvisats på grund av brottet överförs från Sverige till en annan stat med tillämpning av överförandekonventionen och tilläggsprotokollet tillämpas bestämmelserna om immunitet i 34 §.

35 §

Laga domstol i mål eller ärende som avses i denna lag är Stockholms tingsrätt.

Laga domstol i mål eller ärende som avses i denna lag är Stockholms tingsrätt, *om inte annat följer av 25 c, 25 d, 25 f och 27 §§.*

⁹ Senaste lydelse 1996:1636

41 §¹⁰

Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag eller i anslutning till lagen meddelade tillämpningsföreskrifter föres hos regeringen genom besvär.

Kriminalvårdsstyrelsens eller Socialstyrelsens beslut enligt denna lag eller i anslutning till lagen meddelade tillämpningsföreskrifter överklagas till regeringen om inte annat följer av 27 §.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹⁰ Senaste lydelse 1984:876

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Prop. 1999/2000:45
Bilaga 6

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff,

dels att 36 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 5 a–5 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

I de fall den dömden försöker undvika verkställigheten av ett frihetsstraff genom att fly till Sverige innan frihetsstraffet till fullo har verkställts och som kan föranleda att verkställigheten överförs enligt denna lag får den dömden på begäran av behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge häktas, om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt fortsätter att undandra sig verkställigheten av straffet.

Beslut om häktning fattas av rätten på framställning av åklagaren enligt vad som i rättegångsbalken stadgas om brottmål.

I fråga om anhållande och häktning tillämpas följande bestämmelser i 24 kap. rättegångsbalken: 1 § tredje stycket, 4 § första och andra stycket, 5 § första stycket, 6 § första och tredje stycket, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje stycket, 9–11 §§, 12 § första och tredje stycket, 13–15 §§, 16 § första och tredje stycket, 20 § första stycket 2 och andra stycket, 22 § första stycket samt 23–24 §§.

En ny förhandling om häktning skall, om den häktade begär det, hållas senast två dagar efter en sådan begäran kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor efter det att beslut i

5 b §

Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömde enligt 5 a § och samma syfte kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet får åklagaren eller rätten meddela beslut om detta. I fråga om reseförbud och anmälningsskyldighet tillämpas 25 kap. 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första och andra stycket och 9 § rättegångsbalken.

5 c §

Beslut om tvångsmedel enligt 5 a och 5 b §§ kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har beviljats.

Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande, häktning eller reseförbud och anmälningsskyldighet om inte en framställning om överförande av verkställighet lämnas in inom fyrtio dagar efter det att den dömde anhölls eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades. I annat fall gäller beslutet till dess att framställningen har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas. Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten, här i landet med stöd av 5 a § och i Danmark, Finland, Island eller Norge, uppgår till den tid som den dömde skulle varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Den tid som den dömde har varit berövad friheten enligt 5 a §

skall enligt bestämmelserna i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid avräknas från det straff som skall verkställas.¹¹

36 §¹²

I mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd skall offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Första stycket gäller även i mål och ärenden som avses i 5 a § första stycket.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹¹ Lydelse enligt prop. 1999/2000:26 Effektivisering av förfarandet i allmän domstol

¹² Senaste lydelse 1996:1631

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-12-13

Närvarande: f.d. justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Susanne Billum, justitierådet Göran Regner.

Enligt en lagrådsremiss den 25 november 1999 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, och

2. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Ulf Wallentheim.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Av 2 § fjärde stycket framgår att, när det gäller verkställighet enligt annan internationell överenskommelse än brottmålsdomskonventionen, överförandekonventionen, tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen, regeringen meddelar bestämmelser om prövning av fråga om verkställigheten. I andra meningen i stycket anges att bestämmelserna i 25 - 34 §§ dock gäller i tillämpliga delar. Paragrafhänvisningen föreslås inte ändrad i det remitterade lagförslaget. Härigenom kommer den att omfatta också de nya bestämmelserna i 25 b - 25 f och 25 h §§. Vid föredragningen inför Lagrådet har upplysts att avsikten emellertid inte varit att dessa bestämmelser skall gälla i fråga om verkställighet enligt förevarande stycke. En rättelse av hänvisningen bör därför göras.

Mot bakgrund av det anförda föreslår Lagrådet att andra meningen i fjärde stycket ges följande lydelse.

”Bestämmelserna i 25, 25 a, 25 g och 26 - 34 §§ gäller dock i tillämpliga delar”.

Rubriken före 25 § lyder: ”Verkställighet i Sverige av annan utländsk brottmålsdom”. Rubriken har i lagförslaget lämnats oändrad. Framför 25 a § i förslaget har förts in en helt ny rubrik ”Verkställighet enligt överförandekonventionen”. Den förstnämnda rubriken omfattar efter ändringen endast 25 §. Rubriken bör ges en utformning som bättre täcker innehållet i paragrafen. Lagrådet förordar att rubriken ges följande lydelse:

”Verkställighet i Sverige enligt särskild överenskommelse”.

I 25 b § regleras de två fall, flykt- och utvisningsfallen, där samtycke från den dömda inte skall vara ett krav för att verkställigheten skall kunna ske i Sverige. Utvisningsfallet tas upp i punkten 2. Där används bl.a. ut-

trycket ”beslut som har fattats av en administrativ myndighet”. I artikel 3 1. i tilläggsprotokollet talas emellertid inte om ”beslut av en administrativ myndighet” utan om ”an administrative decision”. För att nå en överensstämmelse med konventionstexten bör därför orden ”beslut som har fattats av en administrativ myndighet” bytas ut mot ”ett administrativt beslut”. Även i övrigt bör i tydlighetens intresse en omredigering ske av lagtexten.

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

”Verkställighet enligt 25 a § andra stycket får ske endast

1. om den dömde genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden, om denna har dömts ut genom en dom som vunnit laga kraft i den andra staten, eller

2. om domen angående påföljden, eller ett administrativt beslut till följd av denna dom, innehåller ett förordnande att den dömde skall utvisas från den stat där domen meddelats eller annars inte får vistas i den staten efter det att han försatts på fri fot.”

I 25 c § första stycket och 25 e § första stycket finns bestämmelser om när häktning får äga rum. På motsvarande sätt finns föreskrifter om reseförbud och anmälningsskyldighet i 25 d och 25 e §§. Bestämmelserna bör föras ihop först i 25 c och 25 d §§. Vidare bör 25 d § utformas efter förebild av 25 c § samt regler införs i paragraferna om att rättegångsbalkens föreskrifter om offentlig försvarare skall gälla offentligt biträde. Med också vissa andra justeringar bör 25 c - 25 e §§ ges följande lydelse.

”25 c §

I fall som avses i 25 b § 1 och som kan föranleda en framställning om överförande av verkställighet får den dömde, på begäran av behörig myndighet i den andra staten, häktas om det finns risk för att han avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden. Beslut om häktning kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

Beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall gälla offentligt biträde i den mån annat inte följer av 25 f §. Av bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje styckena, 9–17 §§, 20 § första stycket 2, 22 § första stycket och 24 §.

En ny förhandling om häktning skall, om den dömde begär det, hållas senast två dagar efter det att en sådan begäran har kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.”

”25 d §

Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömde enligt 25 c § men syftet därmed kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får sådant tvångsmedel beslutas. För det gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall gälla offentligt biträde i den mån annat inte följer av 25 f §. Av bestämmelserna i 25 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 2-5 §§, 7 § första och andra styckena och 9 §.”

”25 e §

Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten skall också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten här i landet med stöd av 25 c § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Regeringen får vid prövningen av en framställning om överförande av verkställighet häva ett beslut som meddelats enligt 25 c eller 25 d §. Även chefen för Justitiedepartementet får i brådskande fall häva ett sådant beslut.”

I 27 § finns bestämmelser om att offentligt biträde i vissa fall skall förordnas för den som åtgärden avser. I remissen föreslås tillägg av ett nytt andra stycke, enligt vilket Kriminalvårdsstyrelsens och Socialstyrelsens beslut enligt första stycket överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det nya andra stycket innebär ett undantag från huvudregeln i 41 § om att de nämnda myndigheternas beslut enligt lagen överklagas till regeringen. Vid lagrådsföredragningen har upplysts att avsikten med tillägget till 27 § är att alla frågor rörande offentligt biträde, inbegripet frågor om ersättning till denne, skall prövas av allmän förvaltningsdomstol och inte av regeringen. Enligt Lagrådets mening kommer inte detta till klart uttryck i den föreslagna lagtexten, eftersom första stycket, vartill hänvisas, endast anger när offentligt biträde skall förordnas. Det andra stycket bör därför ges en utformning som klargör att regeln inte endast omfattar frågor om förordnande av biträde (jfr 1 § och 7 § första stycket lagen om offentligt biträde). Vidare saknas anledning att i andra stycket ange beslut av Kriminalvårdsstyrelsen och Socialstyrelsen, eftersom det framgår av 26 § att det är dessa myndigheter som

handlägger ärenden av nu aktuellt slag. Lagrådet förordar med hänvisning till det anförda att det nya andra stycket utformas enligt följande.

”Beslut om offentligt biträde eller om ersättning till denne överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.”

Förslaget till lag om ändring i lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Bestämmelserna i 5 a–5 c §§ bör utformas på motsvarande sätt som 25 b–25 e §§ internationella verkställighetslagen och därför ges följande lydelse.

”5 a §

Om den dömden genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av ett frihetsstraff och fallet kan föranleda en framställning om överförande av verkställighet, får den dömden, på begäran av behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge, häktas om det finns risk för att han avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden. Beslut om häktning kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

Beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall gälla offentligt biträde i den mån annat inte följer av 36 §. Av bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje styckena, 9–17 §§, 20 § första stycket 2, 22 § första stycket och 24 §.

En ny förhandling om häktning skall, om den dömden begär det, hållas senast två dagar efter det att en sådan begäran har kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.”

”5 b §

Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömden enligt 5 a § men syftet därmed kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får sådant tvångsmedel beslutas. För det gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare skall gälla offentligt biträde i den mån annat inte följer av 36 §. Av bestämmelserna i 25 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första och andra styckena och 9 §.”

”5 c §

Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten skall häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten skall också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten här i landet med stöd av 5 a § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Den tid som den dömde har varit berövad friheten enligt 5 a § skall enligt bestämmelserna i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid avräknas från det straff som skall verkställas.”

Justitiedepartementet

Prop. 1999/2000:45

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 januari 2000

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Freivalds, Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Messing, Engqvist, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:45 Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke